

Verkkossa

Lastensuojelun kuva
sosiaalisessa mediassa

Verkossa

Lastensuojelun kuva sosiaalisessa mediassa

Lastensuojelun Keskusliitto
2016 Helsinki

Pilvimaria Siltainsuu
toim. Saana Pukkio

© Lastensuojelun Keskusliitto ja kirjoittajat

Graafinen suunnittelu: Veikko Anttila / Kinestasis Oy

ISBN 978-952-7002-22-3

Sisältö

1. Johdanto	6
2. Mitä on lastensuojelu	7
2.1 Lastensuojelu ja institutionaalinen raja.....	8
2.2 Hiljainen tieto, julkisuus ja lastensuojelu	9
3. Verkko yhteiskunnallisena tilana	11
3.1 Sosiaalityö ja teknologia.....	12
4. Sosiaalisen median määritelmä	14
4.1 Sosiaalisen median sosiaalisuus	14
5. Verkkotutkimus.....	17
5.1 Tutkimuseettiset haasteet.....	17
5.2 Verkkokeskustelut.....	18
6. Tilastotietoa selvityksessä käytetystä aineistosta	19
7. Sosiaalisen median toimintaympäristöt.....	21
7.1 Blogit	21
7.2 Facebook.....	22
7.3 YouTube.....	23
7.4 Twitter	24
7.5 Keskustelupalstat	24
8. Mitä ja mistä keskustelupalstoilla kirjoitetaan?	26
8.1 Lastensuojeluilmoitukset.....	26
8.2 Huostaanotot.....	28
8.3 Kirjaukset	29
8.4 Lastensuojelu järjestelmänä ja sosiaalityöntekijät	29
9. Lopuksi	32
Lähteet	34

Esipuhe

Sosiaalinen media on tullut osaksi ihmisten arkipäivää. Internetin keskustelupalstoilla ja yhteisöpalveluissa käydään aktiivista keskustelua kansalaisten arkea koskettavista ilmiöistä ja teemoista. Sosiaalista mediaa voi luonnehtia nykyajan agoraksi, jonne ihmiset kerääntyvät vaihtamaan mielipiteitä ja käymään keskustelua päivänpolttavista aiheista. Toisaalta sosiaalinen media toimii myös yhteisöllisyyden alustana: verkosta voi saada helposti neuvoja ja vertaistukea erilaisten keskustelupalstojen kautta, ja esimerkiksi blogimaailma antaa ihmisille mahdollisuuden rakentaa omaa identiteettiään myös verkossa. Ilmiönä sosiaalinen media on varsin monitahoinen, ja siihen liittyy paljon mahdollisuuksia mutta myös haasteita.

On selvää, että myös lastensuojelu puhuttaa ihmisiä sosiaalisessa mediassa ja joskus keskustelu voi saada varsin dramaattisiaakin piirteitä. Yhtenä esimerkkinä tästä ovat verkkoon ladatut videot, joissa on kuvattu lasten sijoittamista kodin ulkopuolelle. Vanhemmat ovat Lapsen oikeuksien sopimuksen mukaisesti ensisijaisesti vastuussa lastensa huolenpidosta, kasvatuksesta ja kehityksestä. Tähän kasvatustehtävään kuuluu myös sen seikan puntarointi, mitä asioita lapsesta voi julkaista hänen yksityisyyttään loukkamatta. Joskus erilaiset ristiriitatilanteet johtavat ikäviin tilanteisiin, joissa vanhemmat päätyvät julkaisemaan digitaalisessa mediassa lapsestaan arkaluonteisia ja salassa pidettäviä tietoja. Toisaalta myös lapset itse käyttävät aktiivisesti sosiaalisen median kanavia osana kaverisuhteitaan ja identiteetin rakentumisestaan. Sosiaalisen median yleistymisen myötä on syntynyt tarve saada lisää tietoa, löytää perusteluita sekä selkeyttää ohjeistuksia, jotta lapsen liittyvien tietojen julkaisemista voitaisiin arvioida nimenomaan lapsen edun näkökulmasta. Vastauksena tähän Lastensuojelun Keskusliitto julkaisi [selvityksen lapsen yksityisyyden suojasta digitaalisessa mediassa](#) keväällä 2016.

Lastensuojelun ja julkisuuden suhde on usein turhankin jännitteinen, ja sosiaalinen media tuo anonyymiydellään tähän suhteeseen omat lisähaasteensa. Lastensuojelu ei voi kuitenkaan toimia ympäröivästä yhteiskunnasta ja julkisuudesta irrallaan, vaan sen täytyy kyetä vastaamaan ajassa liikkuviin haasteisiin. Lastensuojelu on viranomaistoimintaa, jota säätelevät lait ja asetukset, kuten hyvän hallinnon periaatteet, salassapitovelvollisuus ja säännökset viranomaistoiminnan julkisuudesta. Lastensuojelu tarvitsee julkisuutta voidakseen palvella kansalaisia ja joutuu myös vastaamaan julkisuuden vaatimuksiin voidakseen viestiä kansalaisille toiminnastaan. Tähän julkisuustyöhön kuuluu paitsi epäkohtiin vastaaminen, myös laadukkaasta ja vaikuttavasta lastensuojelutyöstä kertominen.

Lastensuojelun tärkein tehtävä on tukea lasten ja nuorten tasapainoista kasvua ja kehitystä, ensisijaisesti yhteistyössä vanhempien ja huoltajien kanssa heidän kasvatustyötään tukien. Kuitenkin lastensuojelussa joudutaan myös tilanteisiin, joissa joudutaan puuttumaan ihmiselämän herkimpiin osa-alueisiin, kuten perhe-elämään ja vanhemmuuteen, mikäli lapsen etu sitä vaatii. On ymmärrettävää, että lastensuojelu herättää monenlaisia tunteita ja ennakkoasenteita, ehkä pelkoakin. Siksi on tärkeää,

että lastensuojelu kykenisi kertomaan omasta toiminnastaan mahdollisimman avoimesti, objektiivisesti ja ennakoitavasti.

Salassapidon ja avoimuuden rajapinnoilla toimiminen on joskus haastavaa, ja lastensuojelun kasvaneissa työpaineissa ei aina ole helppo löytää aikaa omasta työstä viestimiseen. Julkisuuden kanssa toimiminen saattaa joskus olla työntekijöille vierasta ja herättää pelkoja siitä, mitä ja miten lastensuojelusta voi kertoa julkisuudessa. Lastensuojelun Keskusliitto julkaisi vuonna 2013 oppaan [Lastensuojelu ja julkisuus](#), jossa käsitellään lastensuojelun ja median suhdetta. Oppaan tavoitteena on tarjota lastensuojelun ammattilaisille välineitä perinteisen median kohtaamiseen.

Lastensuojelun Keskusliitossa on jo pitkään oltu kiinnostuneita lastensuojelun ja sosiaalisen median suhteesta erityisesti lapsen oikeuksien näkökulmasta. Vaikka sosiaalinen media onkin osa ihmisten arkea niin yksityis- kuin työelämässäkin, on joskus vaikeaa hahmottaa, mitä ja missä lastensuojelusta keskustellaan. Sosiaalisen median yleistymisen myötä syntyi tarve kartoittaa tarkemmin lastensuojelusta käytävän keskustelun sisältöjä ja pohtia sitä, millainen kuva lastensuojelusta muodostuu sosiaalisessa mediassa.

Keväällä 2016 sosiaalityön opiskelija Pilvimaria Siltainsuu Lapin yliopistosta toteutti Lastensuojelun Keskusliitossa osana sosiaalityön käytännön harjoitteluaan nyt käsillä olevan selvityksen, jossa hän tarkastelee lastensuojelusta käytävää keskustelua. Selvityksen fokuksessa ovat erityisesti internetin keskustelupalstat. Selvityksen tavoitteena on luoda katsaus sosiaalisessa mediassa käytävään lastensuojeluaiheiseen keskusteluun, sen laajuuteen ja sisältöihin. Selvityksen pohjalta on mahdollisuus pohtia tarkemmin sitä, millainen kuva lastensuojelusta välittyy ja millaista tietoa lastensuojelusta kenties tarvittaisiin lisää, jotta kansalaiset voisivat muodostaa näkemyksensä lastensuojelusta ja sen toiminnasta.

Selvityksen laatimista on ohjannut sosiaalityöntekijä, erityisasiantuntija Saana Pukio. Lastensuojelun Keskusliitto kiittää lämpimästi Lapin yliopistoa ja kaikkia tähän selvitykseen asiantuntemustaan antaneita yhteistyötahoja.

Selvitys julkaistaan yhtäaikaisesti Lastensuojelun Keskusliiton laatiman Lastensuojelu ja sosiaalinen media -oppaan kanssa. Opas tarjoaa lastensuojelun ammattilaisille välineitä ja neuvoja toimintaan sosiaalisessa mediassa.

1. Johdanto

Tämän selvityksen tarkoitus on avata, mitä, missä ja mihin sävyyn lastensuojelusta kirjoitetaan sosiaalisessa mediassa: millaisia mielipiteitä ja ajatuksia ihmisillä on lastensuojelusta ja mitkä ovat ne asiat, jotka ihmisiä puhuttavat? Verkko ja sosiaalinen media ovat mahdollistaneet uuden tavan kommunikoida, hankkia ja jakaa tietoa. Asiakkaat ja työntekijät kohtaavat toisiaan uudella tavalla, verkkopohjaisilla foorumeilla, mutta tätä suhdetta on tutkittu vasta vähän. Verkossa käytävät keskustelut tuottavat tietoa siitä, millaisia mielipiteitä ihmisillä on, mutta sen lisäksi niiden avulla voi löytää ihmisten tiedontarpeita.

Määrittelen alkuun, mitä lastensuojelulla tässä selvityksessä tarkoitetaan. Pohdin myös hiljaisuuden kulttuurin merkitystä lastensuojelutyössä ja institutionaalisen rajan merkitystä asiakastyössä. Kuvaan, mitä tarkoitan, kun puhun sosiaalisesta mediasta ja selvitän, mitä ”sosiaalista” siinä on. Pohdin myös sosiaalityön ja teknologian suhdetta tilanteessa, jossa verkkoyhteiskunta on arkipäivää sekä työssä että vapaa-ajalla.

Käyn läpi omaa tutkimusaineistoani sekä verkkotutkimuksen tekemisen mahdollisuuksia ja haasteita. Esittelen käyttämäni aineiston ja sosiaalisen median eri toimintaympäristöissä käytävää keskustelua. Yksityiskohtaisempi tarkastelu on tehty keskustelupalstojen keskusteluihin pohjautuvan aineiston perusteella. Esittelen konkreettisia asioita, jotka nousivat keskusteluissa esille.

Lopuksi pohdin lyhyesti sitä, kuinka todenmukainen kuva lastensuojelusta sosiaalisessa mediassa välittyy, sekä sitä voidaanko tähän kuvaan jollakin tavalla vaikuttaa.

2. Mitä on lastensuojelu

Marjatta Bardy (2013, 49) on todennut, että lapsuudella on ensimmäinen paikka ihmisen elämässä ja lapsuus kulkee matkassa läpi elämän. Ajatus lapsuuden erityisestä merkityksestä korostaa myös lastensuojelun erityisluonnetta sosiaalityön ja viranomaistoiminnan kentässä. Tässä selvityksessä tarkastelen lastensuojelua julkisen vallan käyttönä eli viranomaisten lakiin perustuvana toimintana.

Lastensuojelu on yhteiskunnan palvelutehtävä, jossa tavoitteena on turvata lapsen tasapainoinen kehitys ja hyvinvointi. Lastensuojelu jaetaan ehkäisevään ja lapsi- ja perhekohtaiseen lastensuojeluun. Ehkäisevän lastensuojelun tarkoituksena on tukea vanhempia heidän kasvatustehtävässään siten, että ehkäistään ongelmien monimutkaisuudesta ja pitkittymistä. Ehkäisevässä lastensuojelutyössä korostetaan erityisesti äitiys- ja lastenneuvoloiden ja muun terveydenhuollon, päivähoiton, koulun ja nuorisotyön mahdollisuuksia edistää ja turvata lapsen kasvua ja kehitystä. Lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua puolestaan toteutetaan silloin, kun lapsi ja perhe ovat lastensuojelun asiakkaina. Asiakkuus perustuu aina arvioon lapsen lastensuojelun tarpeesta. Tämä tarkoittaa, että lastensuojelun asiakkaana on aina lapsi. Tällöinkään vanhempien roolin merkitys ei vähene tai poistu, vaan edelleen on huomioitava se, miten vanhempia voidaan tukea siten, että lapsen tai perheen tilanne kohenisi ja lastensuojelu tekisi itsensä osittain tai kokonaan tarpeettomaksi (Heinonen 2016, 254).

Nykyinen lastensuojelulaki astui voimaan 1.1.2008 (Lastensuojelulaki 417/2007). Lain muutostarpeiden taustalla olivat muun muassa Suomen ratifioimat ihmisoikeussopimukset, joista keskeisin on YK:n Lapsen oikeuksien yleissopimus (SopS 60/1991; www.lapsenoikeudet.fi). Lastensuojelulain ja koko lastensuojelutyön keskeisenä periaatteena on Lapsen oikeuksien sopimuksen 3 artiklan 1 kohta, jonka mukaan sosiaalihuollon, tuomioistuinten, hallintoviranomaisten ja lainsäädäntöelinten on toiminnassaan otettava huomioon ensisijaisesti lapsen etu. Myös lastensuojelulain 4 § lähtee siitä, että lapsen etu on keskeinen arviointiperuste kaikissa lastensuojelun toimenpiteissä ja toiminnassa sekä myös ehkäisevässä lastensuojelussa.

Vuoden 2008 lastensuojelulain säätämisen yhteydessä oli tarpeen tehostaa lapsen ja perheen osallisuutta ja oikeusturvaa, viranomaisten yhteistyötä perheiden tukemiseksi sekä täsmentää kunnan velvollisuuksia lastensuojelussa. Lakia koskevan hallituksen esityksen perusteluissa kiinnitettiin huomiota lasten ja nuorten ongelmien määrän kasvuun viimeisen vuosikymmenen aikana. (Taskinen 2007, 7.) Lapsiperheiden taloudellinen asema on heikentynyt viimeksi kuluneen kymmenen vuoden aikana. Hyvinvointivaltion mureneminen tuntuu voimakkaammin niissä palveluissa, joilla on tarkoitus turvata heikoimmassa asemassa olevien ihmisryhmien elämää. Samalla hyvinvointipalveluiden toimivuus heijastuu lastensuojelun tarpeeseen. (Alhanen 2014, 15; Pekkarinen & Heino & Pösö 2013, 337.)

Tutkimuksen mukaan eriarvoisuus teollisuusmaissa on yhteydessä lyhentyneeseen elinajanodotteeseen, mielenterveysongelmiin, perheväkivaltaan ja rikollisuuteen. Lähes kaikki sosiaaliset ongelmat ovat akuuteimpia maissa, joissa ero rikkaiden ja köyhien välillä on suuri. Tasa-arvoisuudella voidaan arvioida yhteiskunnallisen kehityksen tilaa. Tasa-arvo tuottaa hyvinvointia ja epätasa-arvo pahoinvointia. Eriarvoisuuden lisääntyminen näkyy lastensuojelussa häpeänä, lasten kaltoinkohteluna, mielenterveys- ja päihdeongelmina, perheristiriitoina ja perheväkivaltana. Lasten väliset hyvinvointierot ovat kasvaneet. Eriarvoisuuden kasvu tuottaa lastensuojelun tarvetta, johon lastensuojelu yrittää vastata eriarvoisuutta tasaavasti. (Bardy & Heino 2013, 17–19.)

2.1 Lastensuojelu ja institutionaalinen raja

Lastensuojelu puuttuu julkisena järjestelmänä vanhempien ja lasten välisiin, yksityisenä pidettyihin suhteisiin. Tarja Pösö nimittää tätä kohtaa *institutionaaliseksi rajaksi*. Tällöin ihmisten henkilökohtaisesta elämästä tulee tavalla tai toisella instituution toiminnan kohde. (Pösö 2010, 325.) Lastensuojeluun valikoituminen tai sen ulkopuolelle jääminen on moraalinen kannanotto siihen, mikä on lastensuojelun tehtävä yhteiskunnassa. Päätöksiä tehdään instituution, sosiaalityöntekijän ja asiakkaan välisessä suhteessa, jossa julkinen ja yksityinen kohtaavat. Institutionaalinen raja konkretisoituu siten sosiaalityöntekijän tekemiin kannanottoihin ja sosiaalityöntekijä edustaa työssään instituutiota ja samalla koko yhteiskuntaa. (Mt., 325.)

Sosiaalityöntekijän oma eettinen pohdinta on erityisen tärkeää lastensuojelussa, jossa työtä tehdään kontrollin ja tuen jatkuvassa vuoropuhelussa. Suomalainen lastensuojelu on määritelty lapsille ja lapsiperheille tarkoitetuksi palveluksi, mutta se voi olla myös vastentahtoista kontrollia ja perhesuhteiden uudelleenorganisointia (Pösö 2010, 326). Institutionaalista rajaa ei pysty selittämään tyhjentävästi lainsäädännöllä, mutta se ei ole siitä myöskään täysin irrallinen. Esimerkiksi huostaanottoasioiden oikeuskäsittelyssä on läsnä myös perhe-elämän arkea koskevaa yleistä tietoa. Tämä on sosiaalista ja kulttuurista normistoa. Lastensuojelun erilaisia tilanteita ei pystytä ratkaisemaan vain lainsäädännön avulla, vaan moraalinen pohdinta on osa päätöksentekoprosessia. Lastensuojelussa erityisen haasteen tuo se, että siinä tehdään merkittäviä yksilön oikeuksia koskettavia päätöksiä epävarmana siitä, tuottavatko päätökset toivottuja muutoksia. (Pösö 2010, 326.)

Moraalinen pohdinta ja järkeily ovat osa sosiaalityölle luonteenomaista kokonaisvaltaista ajattelua. Siinä on kyse ruohonjuuritasolla kohdattavista ristiriidoista ja niiden ratkaisemisesta. (Forsberg 2012, 16–17.) Lastensuojelun työntekijät ovat pääsääntöisesti virkamiehiä, joiden korkeaan moraalisiin on Suomessa luotettu. Työntekijä tarvitsee korkeaa moraalista noudattaakseen jatkuvaa eettistä pohdintaa ja asioiden arviointia suhteessa ympäröivään yhteiskuntaan ja sen moraalikäsityksiin. (Kaikko & Friis 2013, 109.)

Institutionaalinen raja on siellä, missä tehdään asiakkuutta koskevia päätöksiä. On tärkeää tunnistaa, että raja on erittäin kompleksinen, monen tekijän tulos ja tapauskohtainen arvio. Lasten ja perheiden ongelmat ovat usein monien eri ongelmien kimppu: ei niinkään moniongelmaisuuksia lukumäärällisesti, vaan monien ongelmien yhteen kietoutumista. Lastensuojelun konteksti on paitsi asiakkaana olevan henkilökohtainen

elämä, myös konkreettinen palvelujärjestelmä. Lastensuojelua koskeva tieto muodostuu vahvasti asiakassuhteessa. Asiakkaansa tunteva työntekijä tietää asioiden taustoja, kehityskulkuja, konteksteja, sosiaalisen verkoston ja eri toimijoiden ominaisuuksia ja pyrkimyksiä. Tieto muuttuu asiakassuhteen aikana, koska asiat muuttuvat ja eri elämänvaiheissa nousee esille erilaisia asioita. (Pösö 2010, 327–331.) Lastensuojelun tulisi rakentua huolella tehtyihin tilannearvioihin, joissa lapsen ja hänen läheistensä tuottama tieto on keskeisellä sijalla (Heinonen & Sinko 2013).

Institutionaalisen rajan tiedostaminen on osa sosiaalityöntekijän ammattitaitoa. Sosiaalityöntekijä arvioi jokaisen asiakkaan kohdalla kokonaisuutta sekä asiakassuhteesta että julkishallinnon ja kulttuurisesta toimintaympäristöstä käsin. Institutionaalinen raja muodostuu monen eri tekijän yhteisvaikutuksessa ja se herkistää osalliset sille, että instituutioiden toimintaa ei voi sivuuttaa silloinkaan, kun tarkastellaan lastensuojelua, siihen osallisten henkilökohtaiseen elämään kohdistuvaa toimintaa. (Pösö 2010, 331–334.)

2.2 Hiljainen tieto, julkisuus ja lastensuojelu

Ulla Mutkan (1998, 127) mukaan sosiaalityöntekijöillä on työnsä kautta monipuolista tietoa ihmisten selviämisestä, heidän arjestaan, muuttuvasta huono-osaisuudesta ja monenlaisista elämän kohtaloista laman ja työttömyyden kourissa. Siitä huolimatta ammattikunnan osallistuminen näistä asioista käytävään keskusteluun on varsin vähäistä. Laura Tiitisen (2008, 110) mukaan sosiaalityössä vallitseva hiljaisuuden kulttuuri on kyvyttömyyttä viedä sosiaalityötä ja sosiaalityön tavoittamaa tietoa eteenpäin työyhteisön ulkopuolelle. Sosiaalisista elämäntilanteista ja ongelmista viestiminen vaikuttavat ihmisten käsityksiin ongelmien luonteesta ja autetuksi tulemisen mahdollisuuksista. Sosiaalityöstä viestiminen on tärkeää myös sen vuoksi, että ellei sosiaalitoimi itse viesti toiminnastaan, se antaa areenan muille julkisille keskustelijoille. Tällöin sosiaalityön omaa erikoisosaamista ei tunnisteta, eikä sen olemassaolosta tiedetä. Ulkopuoliset näkevät ja määrittelevät sosiaalityön tällöin kapeasti. (Tiitinen 2008, 122; 125.)

Internet ja sosiaalinen media ovat muuttaneet ihmisten tiedonsaantiin liittyviä odotuksia. Institutionaalisen sosiaalialan suhde julkisuuteen on ollut jännitteinen. Mediassa ja erityisesti sosiaalisessa mediassa keskustellaan runsaasti sosiaalialan toiminnasta, mutta lähinnä kansalaisten toimesta. Sosiaalialan edustajat ovat sosiaalisessa mediassa enimmäkseen hiljaa. Esimerkiksi Lastensuojelun Keskusliiton syksyllä 2015 tekemän kyselyn perusteella vain noin 13 prosenttia lastensuojelussa työskentelevistä vastaajista hyödynsi sosiaalista mediaa työssään usein.

Mikäli kansalaiset eivät löydä tarvitsemaansa virallista tietoa helposti, he turvautuvat epävirallisiin tietolähteisiin, kuten esimerkiksi internetin keskustelupalstoihin. Näillä foorumeilla käydään keskustelua toisinaan negatiiviseen sävyyn. Sosiaaliala yleensä, ja lastensuojelu osana sitä, on usein väärin ymmärrettyä, mikä saattaa johtua negatiivisten kertomusten korostumisesta ja viestinnän puutteista. (Tiitinen & Lähteinen 2014, 192.)

Sosiaalipalveluiden ja sosiaalisten ilmiöiden maineella on merkitystä niille ihmisille, jotka käyttävät näitä palveluita tai jotka kärsivät sosiaalisista ongelmista. Palveluiden huono maine ja leimaantumisen pelko aiheuttavat häpeää, jolloin palveluiden käyttöä

voidaan vältellä tai peitellä. Sosiaalityön ja sosiaalialan maine muodostuu ainakin osittain sen todellisen toiminnan perusteella. Mainetyötä tehdään laadukkaalla toiminnalla, ongelmien ja rajoitteiden avoimella tunnistamisella ja tuomalla esiin todellisuuden moninaisuutta. (Tiitinen & Lähteinen 2014, 206.)

Lastensuojelun tulisi kyetä terävöittämään julkista kuvaansa ja tuomaan esille työn moninaisuus. Lastensuojelun työntekijät ovat kaikkein heikoimmassa asemassa olevien lasten edunvalvojia ja puolestapuhujia (Puonti 2004, 335). Lastensuojelu on niin kompleksinen ja arka toiminta-alue, että huonot kokemukset ja väärä tieto estävät ihmisiä hakeutumasta sen palveluiden ja tuen piiriin.

Sosiaalityötä tekevien tulee pitää palvelukokemukset mahdollisimman laadukkaina ja jakaa oikeaa tietoa lastensuojelusta. Lisäksi lastensuojelussa työtä tekevillä on velvollisuus tuoda julkiseen keskusteluun tietoa siitä, mitä lapset tarvitsevat ja millaisista ongelmista he kärsivät. Lapsen ääni ei nouse esiin yksin, vaan lapsi tarvitsee siihen aikuisten apua.

Lastensuojelu ei elä tyhjiössä, vaan sillä on omat haasteensa ja uhkatekijänsä. Näiden tiedostaminen voi auttaa ymmärtämään lastensuojeluun kohdistuvaa kritiikkiä. Koska lastensuojelu toimii yksityiselämän ydinalueella ja siihen liittyy vallankäyttöä, tulisi sen käytäntöjen ja päätöksenteon perustua aina parhaaseen saatavilla olevaan tutkimustietoon. Tiedon tuottaminen palvelee julkista ja yhteiskunnallista keskustelua, mutta myös yhteiskunnallista päätöksentekoa. (Pekkarinen & Heino & Pösö 2013, 339.)

Tutkimustyölle haasteita tuovat eettiset seikat. Lastensuojeluun liitetyt indikaattorit ovat moniselitteisiä. Esimerkiksi kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrä yhtenä indikaattorina tyypistää yhdeksi kokonaisuudeksi eri syistä, erilaisilla toimenpiteillä ja eri tilanteissa sijoitetut lapsen ja nuoret. Lastensuojelu nähdään usein kulttuurisesti tabuna ja se pitää sisällään valtavan määrän virallisesti salassa pidettävää aineistoa. Tästä huolimatta meidän tulee löytää eettisesti kestäviä keinoja tehdä tutkimusta. Tämä on tärkeää jo senkin vuoksi, että tutkimus avaa meille vallankäyttöön ja oikeuksiin liittyviä kysymyksiä. (Pekkarinen & Heino & Pösö 2013, 340.)

3. Verkko

yhteiskunnallisena tilana

Aikamme yhteiskunta on verkkoyhteiskunta (Aula & Matikainen & Villi 2008, 9). Internet eli verkko on osa länsimaista elämäntapaa ja yhteiskuntatieteellisesti tarkasteltuna verkossa toimiminen on osa yhteiskunnallisia ja kulttuurisia prosesseja. Verkko toimii pitkälti käyttäjältä toiselle ilman, että tietoa kierrätetään minkään keskuksen kautta, mikä tekee järjestelmästä nopean ja joustavan. Verkkoa käytetään aina jossakin sosiaalisessa ja kulttuurisessa kontekstissa ja sen ymmärtäminen yhteiskunnallisena ilmiönä tarkoittaa sitä, että verkosta tulee yhteiskuntatieteen tutkimuskohde. Verkon käytössä on siten kyse teknologian ja sosiaalisen ulottuvuuden välisestä vuorovaikutuksesta. On tunnistettava, että teknologian käyttö synnyttää uusia kulttuurisia ilmiöitä ja jo olemassa oleva kulttuuri muovautuu uudelleen. (Mt., 16.)

Verkko on inhimillisen viestinnän mahdollistava kommunikaatioteknologia, jolla yksittäiset ihmiset välittävät ja rakentavat erilaisia merkityksiä ja tulkintoja maailmasta (Mt., 9–14). Uusi teknologia on saanut ihmisen organisoitumaan uudella tavalla ja verkko on mahdollistanut aivan uuden tavan kommunikoida. Aikakauttamme kutsutaan toiseksi media-ajaksi.

Ensimmäiselle media-ajalle oli tyypillistä yksisuuntaisuus: pieni tuottajajoukko tarjosi isolle määrälle kuluttajia massamedian kautta informaatiota. Toisen media-ajan viestintää eli nykytilaa luonnehtii vuorovaikutteisuus. Media on kaikille avoin ja muuttuva sosiaalinen tila, jossa jokainen voi valita tiedon sieltä, mistä haluaa (Mt., 12). Sosiaalinen media on muuttanut sisällöntuotantoa, sillä nyt verkon käyttäjät tuottavat ja välittävät erilaista sisältöä ilmaiseksi ja palvelut auttavat ihmisiä verkostoitumaan ja muodostamaan yhteisöjä, joissa itse vuorovaikutusta ja sisällön tuottamista ei voi erottaa toisistaan. (Seppänen & Väliaverron 2013, 36.)

Verkon lukemattomat mahdollisuudet tuovat mukanaan myös odotuksia. Verkosta odotetaan ympäristöä, joka mahdollistaa uudenlaisen yhteisöllisyyden. Verkko voi myös edistää demokratiaa ja kansalaisaktivismia, koska internetin avulla kansalaisilla on pääsy yhteiskunnalliseen informaatioon. Itsessään verkko ei voi lisätä demokratiaa vaan se edellyttää kansalaisilta aktiivisuutta. (Seppänen & Väliaverron 2013, 14.)

Internet itsessään on myös haavoittuva, koska se on altis tietokoneviruksille. Lisäksi verkon tuoma vapaus ei ole kaikkien ulottuvilla. Internetiin pääsy on jakautunut globaalisti epätasaisesti ja tietyissä valtioissa osa verkon sisällöstä sensuroidaan käyttäjiltä. Esimerkiksi Suomi on korkean teknologian maa, eikä meilläkään vielä ole käytössämme koko pientä maatamme kattavia tietoliikenneverkkoja. Digitaalisen kuilun käsite kuvasti aikaisemmin kehittyneiden maiden ja kehitysmaiden välisiä eroja juuri teknologisesta näkökulmasta. Nykyisin digitaalinen kuilu on paljolti myös sosiaalinen ja poliittinen

ongelma. Jos ihmisellä ei ole lainkaan paikkaa internetin sosiaalisissa verkostoissa tai se on vain marginaalinen, ihminen jää tietyllä lailla sosiaalisesti ulkopuolelle. Tämä toinen digitaalinen kuilu saattaa siis johtaa eroihin esimerkiksi resurssien, sosiaalisen aseman, vallan ja osallistumisen suhteen, ja sen myötä se voi johtaa epätasa-arvoon yksilöiden välillä. (Pohjola 2010, 140.)

3.1 Sosiaalityö ja teknologia

Sosiaalityö kiinnittyy olennaisesti tietoyhteiskunnan kehitykseen, sillä sen ytimessä ovat aina ihmiset tiedon haltijoina, käyttäjinä ja tuottajina – kansalaisen, asiakkaan, työntekijän ja tutkijan rooleissa. (Pohjola 2010, 10). Nopea yhteiskunnallinen muutos informaation käytön, tiedon hallinnan ja informaatiotekniikan kehityksen alalla asettaa uusia haasteita sosiaalityölle ja sen tutkimukselle. Sosiaalityö on tietotyötä ja tiedonmuodostuksen ja tiedonhallinnan muuttuvat toimintaympäristöt tuovat sosiaalityöhön uusia ulottuvuuksia. Tieto ja osaaminen ovat kehityksen avaintekijöitä ja siksi sosiaalityön suhdetta teknologiaan ja sen luomiin uudenlaisiin mahdollisuuksiin on tärkeää hallita tietoon perustuen (Pohjola 2010, 12).

Sosiaalityön ja teknologian suhdetta on käsitelty alan tutkimuksissa hyvin vähän. Tämä on ongelmallista sen vuoksi, että niin asiakkaat kuin sosiaalialan ammattilaisetkin asioivat yhä enemmän verkon välityksellä ja kohtaavat toisiaan erilaisilla sähköisillä foorumeilla. Internetin välityksellä (esimerkiksi sosiaalisen median keinoin) asiakkaat on mahdollista ottaa tiiviimmin mukaan palveluiden suunnitteluun ja tuotantoon (mt, 114 ja 126) Vertaistieto on painokkaasti läsnä sosiaalisessa mediassa ja vertaistiedon vaihtaminen selittää osaltaan sosiaalisen median käyttöä ja suosiota. (Matikainen 2008, 38).

Asiakkaiden näkökulmasta olennaista on se, että arvioimme tietoteknologian tasa-arvoisten mahdollisuuksien toteutumista. Ihmisten ja tekniikan kohtaamisessa syntyy uudenlaisia eettisyyteen, valtaan ja tasa-arvoon liittyviä mahdollisuuksia ja haasteita. Teknologia tarjoaa meille uusia mahdollisuuksia arjen järjestämiseen ja elämänpiirin laajentamiseen, mutta samalla se voi tuottaa uudenlaista syrjäytymistä ja esimerkiksi vahingoittavan vuorovaikutuksen muotoja. (Pohjola 2010, 10; 14).

Teknologian ja verkon käyttö voi antaa mahdollisuuden myös poliittiseen valtaistumiseen. Asiakkaat voivat itse hankkia sellaista tietoa, jonka perusteella he pystyvät haastamaan sosiaalityöntekijän ainoana oikeana pidetyn tiedon. Tällä voidaan tasata asiakkaan ja sosiaalityöntekijän välistä valtasuhdetta. Valtasuhteiden muutosten myötä asiakkaat voivat tuoda julki sosiaalipalveluihin kohdistuvia vaatimuksiaan ja tällä tavoin vaikuttaa siihen, että palvelut muuttuvat vastaamaan heidän omia tarpeitaan. Tekniikka mahdollistaa asiakkaiden omien päämäärien saavuttamisen ja yhteiskunnallisen aseman parantamisen. (Pohjola 2010, 144–145.) Sosiaalinen media tarjoaa alustan yhteiskunnalliselle toiminnalle. Ihmiset verkottuvat helpommin ja yhteistoiminta tuottaa voimaa, jonka avulla on mahdollista haastaa vakiintuneita instituutioita ja valtarakenteita (Seppänen & Väliaverron 2013, 212).

Sosiaalityöntekijöillä on omat haasteensa siinä, miten he onnistuvat laajentamaan perinteistä osaamistaan myös verkkoasiantuntijuuteen. Verkko muuttaa sosiaalityön kes-

keistä osa-aluetta, vuorovaikutusta. Toisaalta myös sosiaalityön asiakkaiden tapa toimia on muuttunut. Asiakkailta on mahdollisuus jo ennen ensimmäistä tapaamista selvittää taustoja ja mahdollisuuksia omista asioistaan. Verkko on helpottanut ja nopeuttanut tiedon löytämistä ja jakamista. Asiakkaiden tietämys on laajentunut ja asiakkuus perustuu aiempaa enemmän jaettuun asiantuntijuuteen työntekijän ja asiakkaan välillä. Internet tarjoaa pohjattoman tietovaraston, jota on kuitenkin opittava lukemaan kriittisesti. (Pohjola 2010, 275–276.)

Sosiaalityön keskusteluissa postmoderniin viittaavat pohdinnat alkoivat vakiintua 1980- ja 1990-lukujen taitteessa yhteiskunnallisen ja kulttuurisen muutoksen myötä. Muutokset toivat mukanaan erilaistumista, epävarmuutta ja vaatimuksia jatkuvasta uudistumisesta. Tämän nähtiin olevan haaste ammatilliselle asiantuntijuudelle. Professionaalisen varmuuden tavoittelu ja oikeassa olemisen oikeutus kyseenalaistui ja tilalle tuli merkityksistä neuvotteleva asiantuntijuus. (Karvinen-Niinikoski 2009, 132–133.)

Postmodernissa yhteiskunnassa on siirrytty puhumaan uudesta asiantuntijuudesta. Asiantuntijuus ei ole aikaisempaan tapaan vain valikoitujen toimijoiden hallussa, vaan se on jaettua, kollektiivista valtaa. Sosiaalityölle on merkityksellistä se, millaista tietoa tuotetaan. Nyky-yhteiskunnassa tekniikalla on merkittävä rooli tiedon kanavana ja välittäjäinfrastruktuurina (Pohjola 2010, 276–277). Koska sosiaalityö on luonteeltaan monipuolista eri asiantuntijuuksia hyödyntävää, on sosiaalityön osaltaan mentävä sinne, missä asiakkaatkin ovat, eli internetin virtuaaliympäristöihin. Sosiaalisia ongelmia, kuten köyhyyttä tai syrjäytymistä, ei ratkaista tekniikan avulla. Verkosta löytyy kuitenkin jotain, mitä sosiaalityö kaipaa – tietoa. Internetin yksi mahdollisuus on avun kanavoiminen asiakkaiden saataville. (Pohjola 2010, 124.)

4. Sosiaalisen median määritelmä

Sosiaalisesta mediasta kirjoitetaan ja puhutaan paljon. Siitä on tullut kiinteä osa ihmisten elämää sekä vapaa-ajalla että työssä. Sosiaalinen media on verkkotutkimuksen kirjallisuudessa usein esitetty sen kautta, mistä se koostuu, ilman että käsitteelle on annettu selkeää määritelmää (Erkkola 2009, 85.) Lisäksi käsite on niin monisyinen, että sille on vaikea antaa yhtä, kaiken kattavaa määritelmää.

Sosiaalisesta mediasta puhuttaessa viitataan median ja internetin kehitysvaiheeseen, jossa sisällöntuotanto hajaantuu ja käyttäjät tuottavat yhä enemmän sisältöä. Sosiaalisen median aktiivisen käytön mahdollistaa se, että nopeat verkkoyhteydet ovat levinneet koteihin ja internet on sulautunut osaksi ihmisten elämää. Verkko on täynnä elämää ja toimintaa, josta suurin osa on yksityisten ihmisten tuottamaa informaatiota ja vuorovaikutusta (Majava 2008, 87; Matikainen 2008, 25).

Jussi-Pekka Erkkola (2009) on gradututkielmassaan tutkinut sosiaalisen median käsitettä ja sen määritelmän puutetta. Hän on tutkimuksessaan päätenyt määrittelemään sosiaalisen median käsitteen seuraavasti: Sosiaalinen media on vuorovaikutteinen, teknologiasidonnainen ja rakenteinen prosessi, jossa verkottuneet yksilöt ja ryhmät rakentavat yhteisiä merkityksiä sisältöjen, yhteisöjen ja verkkoteknologioiden avulla vertais- ja käyttötuotannon kautta.

Sosiaalinen media on jälkiteollinen ilmiö, jolla on tuotanto- ja jakelurakenteen muutoksen takia vaikutuksia yhteiskuntaan, talouteen ja kulttuuriin. Sosiaalisen median sisältöä väheksymättä on muistettava se, että uusi teknologia (Web 2.0) mahdollistaa sosiaalisen median käytön (Matikainen 2008, 26). Ilman teknologiaa ei ole sosiaalista mediaa.

Samasta ilmiöstä on vakiintunut toiseksi yleiskäsitteeksi Web 2.0, joka kuvaa meneillään olevaa murrosta. Tällä käsitteellä viitataan esimerkiksi blogeihin, yhteisöisiin ja käyttäjien luomiin sisältöihin ja sisältöjen maksuttomaan jakamiseen. (Matikainen 2008, 26.) Maailman suosituimpien verkkopalvelujen joukossa on nykyisin useita sosiaaliseen mediaan luettavia palveluja. Tunnettuja vuorovaikutteisia verkkoympäristöjä ovat esimerkiksi YouTube ja Facebook, joissa sosiaalinen vuorovaikutus on vilkasta verrattuna perinteiseen mediaan.

4.1 Sosiaalisen median sosiaalisuus

Sosiaalisessa mediassa käyttäjät liikkuvat monimuotoisissa ja vuorovaikutteisissa ympäristöissä, kuten esimerkiksi Facebook, YouTube, Instagram ja erilaiset keskustelupalstat ja foorumit. Näissä sosiaalinen vuorovaikutus on vilkasta perinteiseen mediaan verrattuna. Sosiaalisen median yhteydessä sosiaalisuus on annettu käsite ja ihmisten toimintaa

pidetään näissä verkkoympäristöissä automaattisesti sosiaalisena. Tätä on syytä pohtia lisää, jotta voisimme ymmärtää, millaista on sosiaalisen median sosiaalisuus. Toisaalta on hyvä tiedostaa se, että sosiaalisen median sosiaalisuus on kytköksissä kunkin käytetyn palvelun erityisluonteeseen. (Matikainen 2008, 24 ja 39.)

Sosiaalisuutta on määritelty ja mitattu sen perusteella, kuinka paljon ihmiset ovat yhteydessä toisiinsa. Runsas viestittely verkkopalveluissa antaa meille päätelmän siitä, että kyse on vilkkaasta sosiaalisesta vuorovaikutuksesta. Jos viestit eivät vaikuta kanssatoimijoihin mitenkään, ei voida puhua vuorovaikutuksesta, vaan ainoastaan runsaasta viestittelystä.

Yhteydet

Samankaltaisuus

Oppiminen

Odotukset

Vastavuoroisuus

Maine

Pystyvyyden tunne

Tarve

Verkossa toimiminen on pitkälti itsensä ilmaisemista. Matikainen (2008) on artikkelissaan eritellyt syitä, jotka motivoivat ihmisiä ilmaisemaan ja toteuttamaan itseään verkossa. Näitä syitä ovat esimerkiksi **yhteydet**, jolloin ihmisillä on mahdollisuus tavata uusia ihmisiä ja luoda uusia yhteyksiä. Verkosta löytyy ihmiselle läheisiä ryhmiä, foorumeita ja yhteisöjä, jotka yhdistävät ihmisiä henkilökohtaisesti tai ammatillisesti. Tällöin ihmistä motivoi **samankaltaisuus**. Ihmiset haluavat oppia verkosta uusia asioita ja myös sen, mitä verkko itsessään on eli **oppiminen** motivoi ihmisiä. Ihmiset kohdistavat verkkoon **odotuksia**. Verkon uudet muodot luovat käyttäjilleen odotuksia siitä, että verkossa syntyy sosiaalista lisäarvoa ja tämä motivoi verkon käyttöön.

Matikainen esittelee lisää motiiveja erityisesti verkkoyhteisöihin osallistumiseen ja sisällön tuottamiseen. Näitä ovat **vastavuoroisuus**, jossa henkilö tuottaa materiaalia ja sisältöä sen vuoksi, että hän itse odottaa saavansa hyödyllistä tietoa tai apua. Tämän ei tarvitse toteutua samanaikaisesti vaan odotus tulevaisuudessa toteutuvasta vastavuoroisuudesta on riittävä motiivi. **Maine**: tuottamalla kiinnostavaa materiaalia ja auttamalla toisia ja olemalla aktiivinen, verkkoyhteisön jäsen voi rakentaa omaa positiivista mainettaan. **Pystyvyyden tunne**: tuottamalla materiaalia henkilö tuntee, että hänellä on vaikutusta verkkoympäristöön, sen toimintaan ja muihin jäseniin. **Tarve**: jonkin sisällön aito tarve motivoi ihmistä tiedon tuottamiseen.

Edeltävistä listauksista voi päätellä sen, että sosiaaliseen mediaan osallistumisen motiivit ovat sekä yksilöllisiä että yhteisöllisiä ja että ne ovat kietoutuneet yhteen. Toisaalta ihminen tuottaa itselleen identiteettiä osallistumalla sosiaaliseen mediaan ja toisaalta häntä motivoi osallistumaan sosiaalisuus ja yhteisöllisyys. (Matikainen 2008, 29.) Ihmisen motiivi osallistua sosiaaliseen mediaan jakamalla, kirjoittamalla, luomalla ja julkaisemalla on sosiaalista. Sosiaalisen median käytännöt edistävät yksilön kiinnittymistä ryhmiin ja yksilöiden ja ryhmien eristäytymistä toisista ryhmistä. (Seppänen & Väliaverron 2013, 213).

5. Verkkotutkimus

Internet ja sen sisällä sosiaalinen media määrittyvät tutkimuskohteeksi, joka rakentuu niin teknologisista kuin sosiaalisista ja kulttuurisista tasoista. (Laaksonen & Matikainen, Tikka 2013, 17). Verkkotutkimuksessa, jossa verkko voi olla tutkimuksen välinen, lähde tai kohde, on muistettava, että kaikkea tieteellistä tutkimusta koskevat yhtäläiset metodologiset ja eettiset vaatimukset. Verkon ja sosiaalisen median tutkimisessa on samanlainen metodologinen ydin kuin kaikessa muussa tieteellisessä tutkimuksessa. (Mt., 18–21.)

Verkkotutkimuksen haasteena on se, että verkko on jatkuvassa muutoksessa. Sen palvelut muuttuvat ja kehittyvät ja käyttäjien tavat hyödyntää verkkoa elävät usein ennustamattomalla tavalla. Ilmiöt eivät rajaudu tiettyyn aikaan ja paikkaan, eikä niille ole odotettavissa selkeää alkua tai loppua. Keskustelupalstoilla tämä näkyy hyvin siinä, että keskustelut voivat alkaa elämään omaa elämäänsä riippumatta keskusteluketjun ensimmäisen kirjoittajan viestistä ja sen tarkoituksiperistä.

Verkkokeskustelut tarjoavat tutkijalle hyvää materiaalia yhteiskunnallisten ilmiöiden tutkimiseen, koska ne heijastelevat kansalaisten käsityksiä eri asioista. Verkkokeskustelujen viestintä on lähtökohtaisesti vuorovaikutteista ja yhteisöllistä, jossa tunteella, yhteisöllisyydellä ja rituaaleilla on suuri merkitys. (Laaksonen & Matikainen 2013, 208; Hakala & Vesa 2013, 217.)

Verkkokeskustelujen avulla voidaan tutkia ihmisten toimintaa verkossa sekä ihmisten tiedontarpeita ja mielipiteitä. Kun verkkokeskustelujen avulla tutkitaan ihmisten mielipiteitä ja käsityksiä, on syytä muistaa, että aineiston edustavuudesta ei ole saatavilla varmaa tietoa. Keskustelijoiden ikää, sukupuolta, koulutusta tai muita taustatietoja ei yleensä pystytä selvittämään. Silloin on tiedostettava, että vain pieni osa ihmisistä osallistuu aktiivisesti keskusteluun, vaikka sivustojen käyntimäärät ovat suuret. (Hakala & Vesa 2013, 223–224.) Verkkokeskustelijoiden on havaittu muodostavan samanmielisten ihmisten keskusteluryhmiä, joten verkkokeskustelut voivat olla vinoutuneita. Niihin kirjoittavilla ihmisillä voi olla muita voimakkaampia tai negatiivisempia mielipiteitä asioista. (Mt., 224.)

5.1 Tutkimuseettiset haasteet

Internet tarjoaa tutkijoille aineistoja, mutta verkon tutkimusetiikka hakee vielä muotoaan ja rajojaan. Se lähtee samoista periaatteista, jotka pätevät kaikkeen tutkimukseen, mutta verkossa tehtävällä tutkimuksella on eräitä sille tyypillisiä eettisiä piirteitä, kuten esimerkiksi aineiston julkisuuteen liittyvä puntarointi. Tutkijoiden tulee arvioida, kuinka julkisiksi tutkittavat aineistot on tarkoitettu. (Turtiainen & Östman 2013, 50–51.)

Verkossa on paljon aineistoja, mutta niiden tuottamiskonteksti ja raja henkilökohtaisen ja julkisen välillä vaihtelee. Lähdekriittinen pohdiskelu on tärkeää, jotta tutkija huomaa aineistoa käyttäessään ne paikat tutkimusprosessissa, joihin liittyy eettisiä kysymyksiä. Tutkijan tulee hahmottaa käytettävän aineiston syntykonteksti ja ennen

kaikkea tiedostaa se, kuinka julkisiksi tai intiimeiksi tutkittavat itse mieltävät tuottamansa sisällöt. Aineistoja tuottaneita ihmisiä ja heidän tuottamaansa sisältöä on kunnioitettava. (Mt., 55; 64.)

5.2 Verkkokeskustelut

Verkkokeskusteluissa viestintä on lähtökohtaisesti vuorovaikutteista ja yhteisöllistä, jossa tunteella, yhteisöllisyydellä ja rituaaleilla on suuri merkitys. Verkko on kulttuurisen tiedonjaon alusta, jolta ideat ja ajatukset leviävät. Verkkokeskusteluja voidaan analysoida laadullisella sisällön erittelyllä. Laadullisen tutkimuksen tavoitteena on tietyn ilmiön ymmärtäminen ja sen asettaminen yhteiskunnalliseen kontekstiin. Laadullinen tutkimus ei pyri yleistykseen tilastollisessa merkityksessä, vaan tutkittavan asian avulla pyritään tiedon lisäämiseen vastaavanlaisia tapauksia varten. (Hakala & Vesa, 217–218, 222.)

Verkkokeskustelut ovat tutkijasta riippumatonta aineistoa, koska verkossa ihmiset päättävät itse keskustelun kulusta ja aiheista. Verkkokeskusteluihin ei liity samanlaisia haasteita kuin esimerkiksi haastatteluaineistoon, jossa haastateltava vastaa tutkijan teoreettisista lähtökohdista esittämiin kysymyksiin. Verkkokeskustelut ovat ihmisten omaehtoisen toiminnan tuloksena syntyneitä aineistoa. (Mt., 223.)

Verkkokeskustelujen anonyymiyteen liittyy kaksi eri seikkaa. Toisaalta anonyyminä kirjoitetuista verkkokeskusteluista voi saada kiinnostavalla tavalla erilaista aineistoa kuin muilla aineistonkeruutavoilla. Verkossa ihmiset saattavat kertoa sellaisia asioita ja mielipiteitä, joita he eivät kerro kasvotusten. Toisaalta haasteena on aineiston edustavuuteen liittyvä epävarmuus. Keskustelijoiden ikää, sukupuolta, koulutusta tai muita tutkimuksen kannalta keskeisiä taustatietoja ei pystytä selvittämään. (Mt., 224.) Esimerkiksi tässä selvityksessä käytetyissä aineistoissa epäselväksi jää usein se, onko kirjoittajalla omakohtaista kokemusta lastensuojelusta vai ei.

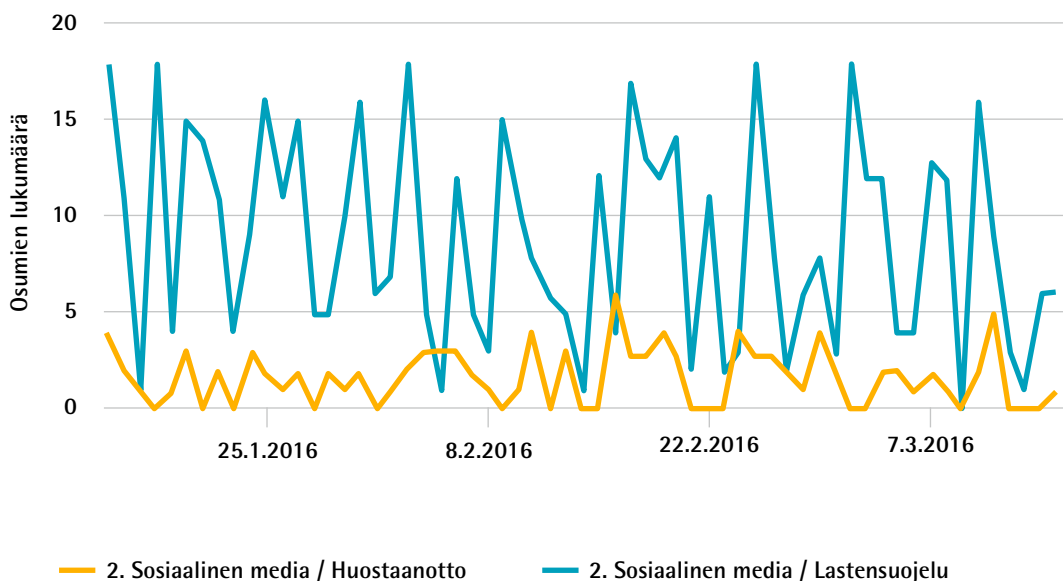
Verkkokeskustelut ovat luonteva osa arkipäiväistä elämää osalle suomalaisista. He haluavat saada ääneensä kuuluviin. Ennen tätä tarkoitusta varten oli lehtien yleisöosastoja, mutta viestintä on muuttanut muotoaan. Keskustelupalstoilla ei ole toimittajaa portinvartijana, vaan kukin voi kirjoittaa vapaasti. Juuri siksi verkkokeskustelut ovat rikas ja kiinnostava aineisto. Vain pieni osa suomalaisista keskustelee verkossa, vaikka kävijämäärät ovat esimerkiksi Suomi24-sivuilla suuria. Lukijan on hyvä pohtia sitä, ovatko keskustelut vinoutuneita, eli onko ketjuihin kirjoittavilla ihmisillä muita ihmisiä negatiivisempia tai vahvempia mielipiteitä asioista. Toisaalta merkittävää voi olla myös se, puuttuuko keskusteluista kokonaan jokin tietty näkökulma. (Hakala & Vesa 2013, 223–224, 239.)

6. Tilastotietoa selvityksessä käytetystä aineistosta

Käytin aineiston hankkimisessa apuna Witpik-mediaseurantatyökalua. Hain tällä työkalulla aineistoja määrittelemälläni aikavälillä ja hakusanoilla. Käyttämäni aikaväli oli 15.1.–15.3.2016 ja hakusanat olivat lastensuojelu ja huostaanotto.

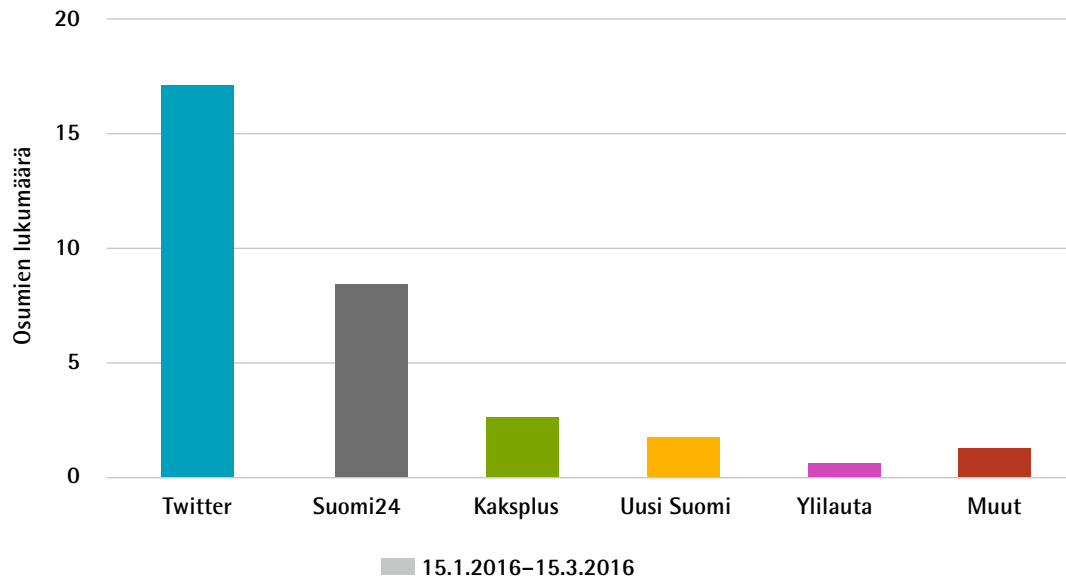
Alla olevassa taulukossa on tulokset käytetyn aikavälin aikana sosiaalisessa mediassa käydyistä keskusteluista, joissa esiintyvät sanat lastensuojelu tai huostaanotto. Lastensuojeluun liittyviä hakutuloksia on selvästi enemmän kuin huostaanottoihin liittyviä hakutuloksia. Osumien lukumäärässä on selkeää vaihtelua. Tätä ei ole erityisesti tutkittu. Tutkitulla aikavälillä julkisuudessa ei ollut esillä yhtään erityistä lastensuojeluun liittyvää kriisiä tai kohua.

Witpik – Raportti: Seurannat, tietoryhmä: Tulokset – Tulokset per päivä per seuranta

Seuraavassa taulukossa näkyvät ne foorumit, joilla on käyty lastensuojeluun tai huostaanottoihin liittyvää keskustelua.

Witpik – Raportti: Seurannat, tietoryhmä: Lähde – Lähteiden absoluuttinen osuus

Muut-kategoriasta löytyy hakutuloksia esimerkiksi Instagramista ja blogeista.

7. Sosiaalisen median toimintaympäristöt

S seuraavaksi esittelen ne sosiaalisen median toimintaympäristöt, joissa käytyyn lastensuojeluun liittyvään keskusteluun tutustuin. Tiivistän kunkin ympäristön osalta sen, millaista keskustelua ja jakamista siellä löytyy. Lisäksi pohdin, voidaanko tämän perustella arvioida, ketkä ovat aktiivisia keskusteluun osallistujia ja mitkä ovat mahdollisesti heidän motiivinsa.

7.1 Blogit

Blogit ovat suosittu verkkovuorovaikutuksen muoto. Ne ovat eräänlaisia verkkopäiväkirjoja, joita esiintyy useassa eri muodossa. Blogi toimii monelle sen pitäjälle henkilökohtaisena verkkopäiväkirjana. Itse blogikirjoitus on kokonainen kolumnimainen teksti, mutta vuorovaikutteisuus tapahtuu blogin aiheuttamassa keskustelussa ja kirjoitukseen liittyvissä kommentteissa. (Laaksonen & Matikainen 2013, 197.)

Lastensuojelusta kirjoitetaan useassa sellaisessa blogissa, joissa se on pääasiallinen kirjoittamisen aihe. Blogit ovat vanhempien/vanhemman ylläpitämiä ja niiden synnyn voi päätellä ajoittuvan tilanteeseen, jossa lapsi on sijoitettu tai huostaan otettu. Vaikka blogien perustamisen syytä voi olla useita, saattaa yhtenä kirjoittamisen motiivina olla se, että vanhemmat saisivat näkyvyyttä asialleen ja mielipiteilleen. Bloggeja ja niiden kirjoituksia on mainostettu esimerkiksi Facebookin lastensuojeluun liittyvissä ryhmissä tai eri keskustelupalstoilla.

Blogikirjoitusten tarkempi analysointi on ongelmallista tutkimuseettisistä syistä. Vaikka ne ovat täysin julkisia, niiden sisällössä on paljon perhettä koskevaa arkaluontoista tietoa. Vanhemmat ovat jakaneet niissä lastensa kuvia, he kirjoittavat lapsen ja perheen jäsenten nimet blogiin ja tämän lisäksi joissain blogeissa on kuvaruutukopioita lasten potilaskertomuksista ja lastensuojeluasiakirjoista. Nämä aiheuttavat vääjäämättä ongelman suhteessa lapsen yksityisyyden suojaan.

Näille bloggeille on tyypillistä se, että ne alkavat ikään kuin ”keskeltä”. Blogin perustaminen ajoittuu perhettä koskevan kriisin keskiöön, eikä perheen taustoja juurikaan selvitetä. Lisäksi kirjoittaja kirjoittaa tarinaa omista subjektiivisista lähtökohdistaan ja ajatuksistaan. Sitä, kuinka paljon näitä bloggeja luetaan, on vaikea arvioida. Huomioitavaa on se, että joitain kirjoituksia on kommentoitu ahkerasti, esimerkiksi yhtä kirjoitusta yli 40 kertaa. Kommenttien ylläpidosta vastaa blogin pitäjä, joten hänellä on mahdollisuus poistaa omasta mielestään asiattomat kommentit.

Lastensuojelusta on kirjoitettu myös positiiviseen sävyyn. Näitä kirjoituksia löytyy nuorten naisten pitämistä niin sanotuista lifestyle-blogeista. Näistä asioista kirjoittavilla nuorilla on omakohtaista kokemusta lastensuojelusta ja he ovat kirjoituksissaan tuoneet esille sen, kuinka lastensuojelu on auttanut heitä vaikeassa elämäntilanteessa.

7.2 Facebook

Facebook on yhteisöpalvelu, jonka avulla voi pitää yhteyttä erilaisten sosiaalisten ryhmien välillä, kuten ystävien tai muiden viiteryhmien kanssa. Facebook on yksi internetin suosituimmista sivuista. Facebookia käytetään pääosin rekisteröityneenä käyttäjänä, mutta Facebookista löytyy sivustoja, joita voi lukea ilman rekisteröitymistä palveluun. Tällaisia sivuja ovat esimerkiksi eri kuntien tai kaupunkien Facebook-sivut. Facebookista löytyy useita, jopa kymmeniä, lastensuojeluun liittyviä ryhmiä. Isoin osa ryhmistä on suljettuja, joten ryhmän jäseneksi pääseminen edellyttää ylläpitäjän hyväksyntää ryhmän jäseneksi.

Lastensuojelusta keskustellaan Facebookissa muutamassa avoimessa ryhmässä, joita voi lukea ilman kyseisen ryhmän jäsenyyttä. Ryhmien koko vaihtelee suuresti, osassa ryhmistä on kymmeniä tai satoja jäseniä, mutta isoimmissa ryhmissä jäseniä on tuhansia. Ryhmissä käytävää keskustelua on vaikea hyödyntää tässä selvityksessä tutkimuseettisistä syistä. Käyttäjien anonymiteettiä ei voida täysin taata ja ryhmien kirjoituksia lukevan on hyvä muistaa, että avoimessakin ryhmässä käyty keskustelu on todennäköisesti tarkoitettu vain ryhmän jäsenille, ei ulkopuolisille.

Vaikka yhdessäkin ryhmässä oli jokunen tuhat jäsentä, aktiivisia sisällöntuottajia ja keskustelun ylläpitäjiä oli vain parisen kymmentä. Olen analysoinut Facebook-ryhmissä käytyä keskustelua karkean sisällönanalyysin avulla. Keskusteluissa nousi esiin erilaisia keskustelijan rooleja, jotka toistuivat aktiivisten keskustelijoiden keskuudessa aiheesta riippumatta. Joukossa on *sielunhoitajia*, jotka keskustelun aiheesta riippumatta puhuvat tunteista, ihmisestä psykofyysisenä kokonaisuutena ja niin edelleen. Toisilla on *edunvalvojan* rooli. He jakavat eri juristien yhteystietoja ja neuvovat kaikkia, jotka kysyvät omissa asioissaan neuvoja, kääntymään juristin puoleen. Heillä on käsitys siitä, että lastensuojelun asiakas on aina altavastaajana ja tarvitsee kaikissa käännteissä lakimiesten apua asioidensa hoidossa, tai niissä tapahtuu virheitä. Ryhmissä on myös jäseniä, joita kutsun *aggressiivisiksi*. He käyttävät kommentissaan voimakasta kieltä ja kirosanoja. He käyttävät kirjoituksissaan toisinaan isoja kirjaimia, jotka voi internetetiketin mukaan tulkita huutamiseksi. Kirjoitukset ovat pääsääntöisesti viranomaisvastaisia ja kritiikki kohdistuu erityisesti sosiaalityöntekijöihin. Eri paikkakuntien sosiaalityöntekijöitä arvostellaan nimiä käyttämällä. Ohessa on kaksi kommenttia, joissa tiivistyy ryhmässä esiintynyt viranomaisvastaisuus.

///Minä taas pidän asiaamme hoitaneita kahta lasun työntekijää totaalisisina idiootteina."

///Lasun kusipäitten nimet ja teot pitää kuuluttaa julkisesti, se on ainoa tie saada tilanteeseen korjaus."

Keskusteluissa kirjoitetaan hyvin harvoin mitään positiivista lastensuojelusta tai sen työntekijöistä. Alla olevasta kommentista käy esille, että kirjoittaja oli tyytyväinen omaan työntekijäänsä, mutta näki ongelman olevan järjestelmässä, eikä yksittäisessä työntekijässä.

”Jos joku on oikeasti perheen puolella ja tietää asioista.. se siirretään toisiin tehtäviin... otetaan toinen sijalle joka tekee kirjauksen, perhettä vastaan.”

Facebookin ryhmien keskusteluista löytyy monta Matikaisen (2008) esittelemää motivoinnin ulottuvuutta. Jäsenet neuvovat toisiaan ja saavat samalla itsekkin tietoa. Mielestäni tässä ryhmässä näkyy selkeästi yhtenä tärkeänä osallistumisen motiivina pystyvyyden tunne. Osallistumalla keskusteluihin henkilö tuntee, että hänellä on vaikutusta ryhmän toimintaan ja muihin jäseniin.

7.3 YouTube

YouTube on maailmanlaajuinen media. Se on videopalvelu, joka rakentuu liikkuvalla kuvalla, äänelle, tekstille ja näiden elementtien erilaisille yhdistelmille. YouTube on periaatteessa kaikille käyttäjille avoin ja tulee ymmärtää samanaikaisesti sekä alustaksi että yhteisöksi. Sille on tyypillistä ei-hierarkkisen vuorovaikutuksen korostaminen käyttäjien välillä. Kuka tahansa voi käyttää YouTubea ja ladata sinne itse videoita tai kommentoida toisten videoita kirjoittamalla tekstiä tai esimerkiksi ”peukuttamalla” kyseistä julkaisua. Kun YouTubea tarkastellaan kulttuurin kautta, siellä on mahdollista nähdä käytäntöjä, jotka sitovat yhteiskunnallisia todellisuuksia ja maailmoja yhteen. (Sumiala & Tikka 2013, 180–181, 189.)

YouTubesta löytyy lukuisia lastensuojeluun liittyviä julkaisuja. Osa niistä on kuvaan perustuvia julkaisuja ja osa on pelkkiä äänitteitä. Katsotuimpia ovat niin sanottuun Oulun tapaukseen liittyvät videojulkaisut, joita on myös kommentoitu runsaasti. Esimerkiksi yhteen kyseiseen tapaukseen liittyvään julkaisuun on tullut yli 300 kommenttia. Kommentointi on hyvin värikästä ja valtaosa kommenteista sisältää väkivallalla uhkailua erityisesti sosiaalityöntekijöitä kohtaan. Kommenttien joukossa on muutama yksittäinen kannanotto siitä, että asian taustalla on jotain sellaista, miksi lapset eivät voi asua kotonaan.

Lastensuojelun kanssa asioineet henkilöt ovat äänittäneet puhelinkeskusteluja ja kuvanneet tapaamisia sosiaalityöntekijöiden kanssa. Tällaisia tallenteita on ladattu YouTubeen. Näitä julkaisuja kommentoineet ovat useassa tapauksessa kritisoineet lataajan omaa käytöstä äänitystilanteessa, esimerkiksi puhelinkeskustelun tai kotikäynnin aikana. Julkaisuja ladanneen henkilön motiivi osallistua verkkoyhteisön toimintaan on varmasti ollut erilainen, kuin hänen saamansa vaste.

YouTubessa kuuluu hyvin nuorten ääni. He käyttävät palvelua ahkerasti: katselevat, kuuntelevat ja jakavat erilaista materiaalia. YouTubeen on ladattu nuorten tekemiä videoita, joissa he kertovat kokemuksistaan elämästä lastenkodissa ja siitä, millaista on olla huostaan otettu nuori. Videoissa nuoret puhuvat avoimesti elämästään, sen positiivista ja negatiivista puolista. Lastensuojelun asiakkuus ja sen värittävä nuoruus näyttäytyy neutraalina asiana. Heille se on normaalia elämää ja he haluavat jakaa kokemuksiaan muille. Kommentit ovat nuoria kannustavia ja niissä vaihdetaan ajatuksia esimerkiksi kommentoijan omasta lastensuojeluhistoriasta. Näiden nuorten YouTubeen käyttäjien

kohdalla sosiaalinen media on sosiaalistava tekijä. Verkossa toimiminen tuottaa näille nuorille sosiaalista lisäarvoa ja vahvistaa heidän positiivista mainetta. Toiminnassa on nähtävissä myös vastavuoroisuus, lataajat ja kommentoivat katsojat vaihtavat keskenään kokemuksia ja tietoa.

7.4 Twitter

Hakutulosten perusteella eniten käytetty palvelu lastensuojelusta ja huostaanotoista käytävään keskusteluun on Twitter. Tarkasteluajalta löytyi yli 300 Twitter-viestiä eli twiittiä, joissa oli twiitattu lastensuojeluun liittyvistä asioista. Lastensuojeluun liittyvä keskustelu ja jakaminen ovat Twitterissä pääosin eri viranomaisten ja asiantuntijatehtävissä työskentelevien ihmisten keskinäistä vuorovaikutusta ja asioista tiedottamista. Samoista tapahtumista ja uutisista twiitattiin usean eri henkilön toimesta, joten sama twiitti saattoi esiintyä useaan kertaan hakutuloksissa uudelleen twiitattuna.

Twitterin ominaisuuksista johtuen se ei ole luonnollinen valinta lastensuojelusta käytävän syvemmän keskustelun välineenä. Yhden twiitin sisältämien merkkien määrä on rajattu 140 merkkiin. Toisaalta yksittäisen henkilön on vaikea saada twiiteilleen lukijoita, ellei joku välitä hänen viestejään eteenpäin.

7.5 Keskustelupalstat

Tässä selvityksessä on keskitytty tarkastelemaan kahden eri keskustelupalstan lastensuojeluun ja huostaanottoihin liittyviä keskusteluja. Nämä keskustelupalstat ovat Suomi24 ja Kaksplus. Aineiston hankinnassa käytetty ei poiminut kaikkien verkkosivustojen tuloksia, joissa keskustelua on käyty.

Keskustelupalstoilla käytäviin keskusteluihin on helppo osallistua, koska keskusteluketjuja voi lukea vapaasti ilman kirjautumista palveluun ja rekisteröitymättä käyttäjäksi. Keskusteluja voi etsiä haluamallaan hakusanoilla ja kommentointi onnistuu täysin anonyymisti kertakäyttöisen nimimerkin takaa. Verkkokeskustelujen anonyymius saattaa vaikuttaa keskustelujen sisältöön ja niiden avulla voidaan saada kiinnostavalla erilaista tietoa kuin muulla aineistolla. Verkkokeskustelijat voivat anonyymisti kertoa sellaisia mielipiteitä asioista, joita he eivät kertoisi esimerkiksi haastattelututkimuksessa. (Hakala & Vesa 2013, 224.)

Monet keskusteluketjuista ovat pitkiä. Niissä voi olla useita kymmeniä kommentteja/vastauksia ja keskustelu voi jatkua ajallisesti pitkään. Alkuperäinen keskustelunavaus ohjaa joissain tapauksissa keskustelua koko keskustelun ajan. Joissain tapauksissa keskustelu lähtee aivan eri suuntaan kuin alkuperäinen aloittaja on todennäköisesti oletanut. Tätä piirrettä ei voi ennustaa, vaan se on keskustelupalstoille ominainen piirre. Aineiston edustavuutta arvioitaessa on tiedostettava se, että kirjoittajien taustatiedoista on vaikea saada varmuutta. Tutkimissani keskusteluketjuissa oli kirjoittajana sekä naisia että miehiä. Tämä näkyi esimerkiksi siinä, että he puhuivat itsestään äiteinä tai isinä. Osassa kirjoituksissa sukupuoli jäi pimentoon. Arvioni mukaan naiset osallistuivat miehiä enemmän lastensuojeluaiheisiin keskusteluihin.

Nuorten ääni ei kuulu keskustelupalstojen keskusteluissa. Keskusteluihin osallistujat vaikuttavat hyvin todennäköisesti olevan aikuisia ihmisiä. Osalla kirjoittajista on omakohtaista kokemusta lastensuojelusta, mikä tulee ilmi heidän tavastaan kirjoittaa omista kokemuksista. Toisilla on mielipiteitä lastensuojeluun liittyvistä asioista, mutta heidän kirjoituksistaan ei saa varmuutta siitä, ovatko he itse olleet osallisena lastensuojeluprosesseissa.

8. Mitä ja mistä keskustelupalstoilla kirjoitetaan?

Kahden kuukauden tarkasteluajana lastensuojeluun tai huostaanottoihin liittyvää keskustelua käytiin Suomi24- ja Kaksplus -keskustelupalstoilla 18 eri keskusteluketjussa. Ketjut ovat erimittaisia, pisin ketju on 185 kommenttia yhden keskustelunavauksen alla ja lyhyin ketju on kolme kommenttia yhden keskusteluavauksen alla.

Olen tehnyt alustavaa sisällönanalyysia käytyjen keskustelujen perusteella. Koska keskusteluketjuja on näin paljon, on tarkemman analyysin tekeminen aikaa vievä ja vaativa tehtävä. Aineiston riittävyttä eli saturaatiota voi arvioida analyysin aikana. Oleellista on se, tuottaako aineisto enää uutta tietoa vai toistaako se itseään. Luin kaikki 18 keskusteluketjua läpi ja tarkemman tarkastelun tätä selvitystä varten tein seitsemään ketjuun syventymällä.

Jaottelin keskusteluketjujen vastaukset sen mukaan, millainen suhtautuminen niillä oli lastensuojeluun ja lastensuojelun eri ulottuvuuksiin. Suhtautuminen oli joko positiivista tai kriittistä. Tämän lisäksi käytin kategoriaa neutraali/muu, kun kirjoittaja suhtautui keskusteluavaukseen neutraalisti tai kommentoi aivan muuta asiaa. Asennoitumisen lisäksi nostan jatkossa esille yleisimmin esiin nousevia teemoja: näitä ovat esimerkiksi huostaanotto, lastensuojeluilmoitukset ja lastensuojelun kirjaukset. Tämän lisäksi esille nousi järjestelmästä itsestään ja työntekijöistä käyty keskustelu. Yritän avata näistä aiheista käytyä keskustelua tarkemmin.

8.1 Lastensuojeluilmoitukset

Lastensuojeluilmoituksista käytiin keskustelua erityisesti kahdessa eri ketjussa. Näissä kummassakin alkuperäinen kirjoittaja oli aloittanut keskustelun lastensuojeluilmoitukseen liittyvällä avauksella. Mielipiteet jakautuivat selvästi positiivisten ja kriittisten näkemysten välillä. Mukana oli myös keskustelijoita, jotka eivät olleet selkeästi kumpaakaan mieltä. Keskusteluissa oli nähtävissä, että toiset kokivat lastensuojeluilmoitukset perheeseen kohdistuvana kiusantekona. Toisaalta monella kirjoittajalla oli huoli siitä, että lapsen edun vuoksi on syytä tehdä lastensuojeluilmoitus, jos epäilee, että siihen on aihetta. Tulkintani mukaan ne kirjoittajat, joilla ei vaikuttanut olevan omakohtaista kokemusta lastensuojelusta, suhtautuivat siihen myönteisemmin kuin ne, joilla oli omakohtaisia kokemuksia. Positiivisesti lastensuojeluilmoitusten tekemiseen suhtautuvat argumentoivat, että ilmoituksen tekeminen mahdollistaa sen, että lapsen asia tutkitaan. Keskusteluissa kirjoitettiin lapsen hädästä ja siitä, että lapsi ei itse voi puolustautua, vaan häntä täytyy puolustaa. Lastensuojeluilmoituksen tekeminen tuntui

olevan keskustelijoille vaikea päätös. Eräs keskustelija muistutti ketjussa muita siitä, että ilmoituksen tekeminen ei automaattisesti tarkoita huostaanottoa.

// Tee vaan se ilmo. Ei se tarkoita vielä muuta kuin että asia tutkitaan."

// Jos lapsella on hätä, niin sitten ilmoitus."

// Ls-ilmoitushan EI tarkoita huostaanottoa."

Lastensuojeluilmoituksen tekemiseen liittyi myös paljon epäröintiä. Ihmiset saattoivat pelätä kyseisen perheen aggressiivisena pitämäänsä perheenjäsentä. Kirjoituksissa epäröitiin siitä, ilmoittavatko viranomaiset perheelle sen, kuka ilmoituksen teki. Ihmiset kokivat, että ilmoitus pitää tehdä, jos on huolissaan, mutta pohtivat sitä, jos se onkin turha ja siitä on haittaa perheelle. Neutraalisti suhtautuvien joukossa oli myös pessimistejä. He kehottivat tekemään lastensuojeluilmoituksen, mutta toisaalta epäilivät, että siitä ei ole mitään apua.

// Ei kai sille kenestä kannellaan ilmoiteta kuka on ilmoituksen tekijä?"

// Ketään ei vaan uskalla puuttua.... Pelkään vaan koska kyseessä on aggressiivinen henkilö."

// Lastensuojeluilmoitus tuosta on ehdottomasti tehtävä. Valitettavasti en siitä usko apua olevan."

Keskusteluihin osallistui ihmisiä, jotka olivat itse kaivanneet lapsuudessaan lastensuojelun apua ja puuttumista perheen tilanteeseen. Lisäksi oli kirjoituksia siitä, että apua oli pyydetty, mutta sitä ei ollut saatu. Tässä yhteydessä tuli esille myös lastensuojelun maine ja maine avun hakemista estävänä asiana.

// Ettei kehdata turvautua lastensuojeluun maineen takia, se oli äärimmäisen vahingollista, lapsi itsekkin oli katkera.

// Toinen tapaus, tehtiin ilmoituksia, mutta viranomaiset eivät puuttuneet laiminlyönteihin."

// Minä olisin aikoinani tarvinnut lastensuojelun apua, mutta en sitä saanut...vaikeuksistani saada otetta 13 vuotiaasta lapsestani josta minulla oli suuri huoli."

Lastensuojeluilmoituksia kritisoitiin useasta eri näkökulmasta. Ilmoituksiin ja niistä johtuviin seurauksiin suhtauduttiin kriittisesti. Kriittisesti ilmoituksiin suhtautuvia oli kirjoitusten lukumäärän perusteella enemmän kuin positiivisesti suhtautuvia. Kriitikissä välittyivät usein henkilökohtaiset kokemukset.

//Lastensuojelun valehtelu aiheutti minulle henkilökohtaisen katastrofin."

//Mä en aio Suomessa yhtäkään lastensuojeluilmoitusta tehdä."

//Itsestäni tehtiin tällainen perätön ilmoitus, johon reagoitiin selvittämättä asioita lainkaan."

8.2 Huostaanotot

Huostaanotoista ja kiireellisestä sijoituksesta keskusteltiin kolmessa eri ketjussa. Aihe kiinnosti ja herätti keskustelua, sillä näissä kolmessa eri ketjussa oli yhteensä yli 200 kommenttia. Huostaanottoihin liittyvää keskustelua käytiin selvästi järjestelmän kannalta myönteisempään sävyyn kuin keskustelua lastensuojeluilmoituksista. Enemmistö selkeästi kantaa ottavista kirjoittajista puhui lastensuojelun tarpeellisuuden puolesta. Tässä yhteydessä keskusteltiin myös ns. turhista huostaanotoista. Toisten mielestä yksikin turha huostaanotto on liikaa, kun taas toisaalta nähtiin myös, että jokaisessa työssä voidaan tehdä virhearviointeja, ja että liian myöhään toimiminen on pahempi vaihtoehto.

//Yksikin turha huostaanotto on väärin, vai eikö teillä ole omatuntoa lainkaan."

//Jokainen turha huostaanotto on minulle henkilökohtaista. Minä paasaan vaikka barrikadeilla kunnes asioihin tulee muutos ja niihin vielä tulee!"

//Suomi on oikeusvaltio ja turhia huostaanottoja voidaan purkaa. Sen sijaan niitä lapsia, joita ei uskallettaisi auttaa ja jotka menetetään, ei saada koskaan takaisin."

//Eikä huostaanottoja tehdä noin vain hovin vuoksi, eihän ne lapset mihinkään mah-tuisi, jos näin olisi."

Tulkintani mukaan näihin keskusteluihin osallistui ihmisiä, joilla oli omakohtaisia kokemuksia sijoituksesta tai huostaanotoista. Se näkyi esimerkiksi häpeän ja voimattomuuden tunteena kirjoituksissa. Samassa yhteydessä kirjoitettiin myös vertaistukiryhmistä, esimerkiksi Voikukkia-ryhmästä.

//Ei sitä voikaan kestää. Varsinkin, jos tulee alistetuksi ja kokee jatkuvaa kuulemattomuutta."

//Ei huostaanotosta voi puhua kenellekään, eikä mitään apua saa mistään."

Kirjoituksissa tuli esille se, että näistä aiheista on vaikea keskustella julkisuudessa, koska viranomaiset eivät voi kommentoida yksittäistapauksia. Toisaalta kirjoitettiin

myös, että oman asian kanssa julkisuuteen tuleminen saattoi vaikeuttaa asioiden hoitamista jatkossa. Esimerkiksi se, että tapaamisoikeutta omaan lapseen rajataan julkisuuteen hakeutumisen vuoksi.

”Ei muuta ku Hesariin mielipidekirjoitusta ja MOT-ohjelmaan yhteyttä.”

”Kuitenkin, kun niissä vain toinen osapuoli voi näkemyksensä kertoa, niin eivät ole tutkivalle journalismille oikein hedelmällisiä.”

8.3 Kirjaukset

Lastensuojeluun liittyvistä kirjauksista ja dokumentaatiosta käytiin keskustelua melkein ainoastaan kriittiseen sävyyn. Ihmiset käyttivät kirjauksista erilaisia termejä. He kirjoittivat esimerkiksi raporteista, lausunnoista, pöytäkirjasta ja lausumista. Tätä keskustelua leimasi kriittisyyden lisäksi myös epätietoisuus. Lukemistani keskusteluketjuista juuri kirjatukset olivat se aihealue, jossa ihmisillä oli eniten epätietoisuutta ja myös toivottomuuden tunnetta. Ihmiset kokivat tullessa väärin kohdelluksi. He kirjoittivat, että viranomaiset kirjoittavat asiakirjoihin mitä haluavat, eikä perheillä ole mahdollisuutta vaikuttaa väärinymmärryksiin ja väärin kirjauksiin. Esille nousi myös, että sosiaalityöntekijöiden ja asiakkaiden välisten tapaamisten nauhoittaminen oli keino turvata kirjausten oikeellisuus. Ihmiset olivat epätietoisia siitä, miten he saisivat omasta mielestään väärin tehdyt kirjatukset korjattua.

”Pöytäkirja tuli viikkojen päästä. Meidän kohdalla se oli täynnä asiavirheitä, joita oli mahdoton saada oikaistuksi.”

”Miten ne perättömät selvitykset, lausumat ja lausunnot ja valehtelut oikaistaan?”

”Väärinkirjaus on näemme tuiki tavallista”

”Ilmeisesti valheelliset kirjatukset ovat lastensuojelussa se hyvä käytäntö, jolla saadaan turhat huostaanotot näyttämään oikeutetuilta ja paremmin läpi hallinto-oikeuksissa.”

Kirjauksia ja asiakirjamerkintöjä puolustavia kommentteja oli melkein mahdotonta löytää. Yhdessä kommentissa perusteltiin merkintöjen pitkää säilytysaikaa sillä, että toisista perheistä ilmoituksia tulee runsaasti. Kommentissa tuotiin esille myös se, että jos ilmoitus on ollut aiheeton, niin se kirjataan ylös.

8.4 Lastensuojelu järjestelmänä ja sosiaalityöntekijät

Lastensuojelujärjestelmä ja sen yhteiskunnallinen rooli olivat läsnä melkein kaikissa keskusteluketjuissa. Kirjoittelu oli hyvin vaihtelevaa. Osa kirjoittajista näki lastensuojelun roolin tärkeänä ja osan mielestä lastensuojelu on mielivaltaista toimintaa. Sekä

yhteiskunnallinen että taloudellinen näkökulma puhutti ihmisiä. Lastensuojelua syytettiin siitä, että se on kallista ja siitä, että toiset tekevät lapsien kustannuksella bisnestä. Lastensuojelusta kirjoittamiseen liittyi selvää yhteiskuntakritiikkiä, joka oli joissain kirjoituksissa osoitettu suoraan Suomen valtiolle. Järjestelmää kritisoitiin esimerkiksi siitä, että se ei ole oikeudenmukainen.

”Suomen valtio hyväksyy lastensuojelun nimissä mitä vain.”

”Vähemmän holhousa, paapomista, sosiaalikyttäystä ja huostaanottoja. Rahat säästyy.”

”Vankilat ja hautausmaat on täynnään lastensuojelun uhreja.”

”Huostaanottobisneksessä se oikeudenmukaisuus on kyllä pahasti kateissa.”

Avun hakeminen ja saaminen nousivat esille useissa kommentteissa. Toisissa kirjoituksissa ihmisiä neuvottiin hakemaan apua ja toisissa kirjoituksissa kehoitettiin välttämään yhteydenottoa lastensuojeluviranomaisiin. Valitettavaa on se, että kirjoittajien joukossa oli ihmisiä, jotka olisivat tarvinneet lastensuojelun apua, mutta eivät olleet sitä jostain syystä saaneet. Tämä osoittaa sen, että syytökset ylisuojelusta kohtaavat myös sen kokemusperäisen seikan, että tarvittua apua ei ole syystä tai toisesta saatu.

”Muistan ihmetelleeni alakoulussa, miksi kukaan ei auta minua...Sille en voi mitään, että paha mieli on edelleen siitä, miksi lastensuojelu ei aikanaan puuttunut asiaan.”

Lapsen asema ja se, että lastensuojelua tehdään ensisijaisesti lapsien ja heidän perheiden auttamiseksi, tuntui unohtuvan valtaosalla kirjoittajista. Pääosassa keskusteluketjuissa lapsi jäi taka-alalle, pimentoon. Aikuiset keskustelivat omista tunteistaan ja kokemuksistaan, eikä asioita tarkasteltu juuri lainkaan lapsen näkökulmasta. Vain jokudessa kommentissa otettiin kantaa siihen, että lastensuojelutyötä tehdään ensisijaisesti lasten vuoksi.

”Lastensuojelu on työtä lapsien hyväksi... lastensuojelu ei tarkoita aikuistensuojelua millään tavoin.”

”Suurin osa vanhemmista ei sosiaalitoimea vastaan taistelllessaan ajattele lastaan, vaan itseään.”

Sosiaalityöntekijöiden rooli nähtiin kahdessa eri valossa, kriittisiä näkemyksiä oli enemmän kuin positiivisia kokemuksia. Toisaalta jossain yhteydessä yksittäinen työntekijä nähtiin osana järjestelmää, jolloin hän ei yksin vastannut päätöksistä. Usein kuitenkin ihmisten mielestä väärät päätökset ja huonot kokemukset kulminoituivat yksittäiseen työntekijään.

”Sossu taisi tässäKIN tapauksessa käyttää suosimaansa hätävarjelunliioittelua.”

”Myöskin on niin että lastensuojelun työntekijät voivat saada provisiota, apurahana tai ”tiskin alta”, matkoja Ranskaan kuten Raahen lastensuojelu yms.”

”Missä ne on ne luotettavat ja oikeudenmukaiset työntekijät, jotka osaa hommansa? Ei niitä siellä lastensuojelussa ainakaan ole.”

”En ymmärrä ajatustapaa jossa asiat kärjistetään, tyyliin että sossut ei koskaan tee virheitä tai sitten että sossut on p..skoja. Ei asiat ole niin mustavalkoisia.”

Lastensuojelusta kirjoitettiin myös myönteiseen sävyyn. Tällaisten kirjoittajien mielestä lastensuojelulla on tärkeä rooli yhteiskunnassa. Joidenkin kirjoittajien mielestä lastensuojelu voisi toimia jopa aikaisemmassa vaiheessa perheiden auttamiseksi.

”Lastensuojelussa tehdään hyvää, arvokasta ja henkisesti raskasta työtä. Ilman lastensuojelua moni lapsi olisi mennyt ennen aikojaan hautaan.”

”Olisi erityisen tärkeää, että lastensuojelu tehostuisi ja että lapsen syrjäytymiseen voitaisiin puuttua mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.”

”Olisiko siis parempi että mitään lastensuojelua ei olisi olemassakaan, ei olisi järjestelmää joka puuttuu peliin kun on ongelmia?”

9. Lopuksi

Selvityksen tavoitteena oli selvittää, mitä ja missä lastensuojelusta keskustellaan ja jaetaan sosiaalisessa mediassa. Tutustuin ensin varsin laajasti sosiaalisessa mediassa olevaan aineistoon. Ajauduin sivuilta toisille ja keskustelusta toiseen. Lukemani keskustelut herättivät ristiriitaisia tunteita. Aluksi tunsin voimattomuutta sosiaalisen median sisällön edessä: miksi lastensuojelun julkisuuskuva on näin kielteinen ja sosiaalisessa mediassa nousevat esiin pääasiassa vain huonot asiakaskokemukset?

Tunsin myös surua, koska ihmiset kirjoittivat ja jakoivat asioita omista kokemuksistaan ja tunteistaan. Kenenkään kokemusta ja tunnetta ei voi sivuuttaa, vaikka sitä ei aina pysty itse ymmärtämään tai hyväksymään. Aikani materiaalia etsittyäni ja tutustuessani tutkimaani kontekstiin, aloin nähdä tiettyjä kokonaisuuksia ja yhteyksiä eri asioiden välillä.

Sosiaalityöntekijällä on iso vastuu yhteiskuntapolitiikan toteuttajana. Sosiaalityöntekijän työtä virkamiehenä ohjaavat lait ja asetukset. Toisaalta häneen kohdistuu monenlaisia odotuksia ja vaatimuksia niin asiakkaiden, yhteistyöverkoston, suuren yleisön kuin työnantajankin taholta. Lastensuojelun sosiaalityöstä erityisen vaativaa tekee se, että asiakkaana on suojelua tarvitseva lapsi, jonka etua sosiaalityöntekijän tulee jatkuvasti arvioida ja edistää. Lastensuojelussa tehtävä työ törmää kilpaileviin intresseihin: se on jatkuvaa neuvottelemista toisaalta lapsen suojelemiseksi, toisaalta perheen tukemiseksi (Heino 2013, 100).

Sosiaalityöntekijällä on lisäksi ammattieettinen vastuu pohtia valintojensa ja toimintansa seurauksia. Asiakkaiden – niin lasten, nuorten kuin heidän perheittensä – aito kohtaaminen ja vuorovaikutustaidot ovat tärkeä osa sosiaalityöntekijän ammattitaitoa. Lapsen, nuoren tai vanhemman kokemus siitä, ettei hän ole tullut kohdatuksi tai kuulluksi, voi herättää hyvin negatiivisia tunteita. Nämä pettymykset saattavat johtaa turhankin mustavalkoiseen kuvaan sosiaalitoimesta, ja tähän perustuvaa asenteellista tietoa on helppo jakaa eteenpäin sosiaalisessa mediassa. Sosiaalihuollon asiakkailla on kuitenkin oikeus tulla kuulluksi ja heillä on oikeus inhimilliseen kohteluun.

Erityisen tärkeää kohdatuksi ja kuulluksi tuleminen on niissä tilanteissa, joissa puututaan laajasti lapsen, nuoren ja perheen yksityiselämään ja itsemääräämisoikeuteen. Lastensuojelun Keskusliiton vuonna 2013 tekemän selvityksen mukaan vanhemmat ja muut läheiset kokevat tullessa jätetyksi yksin erityisesti niissä tilanteissa, joissa lapsi on sijoitettu kodin ulkopuolelle. Selvityksen mukaan niin vanhemmat kuin ammattilaisetkin kokevat, ettei vanhempien kanssa tehtävälle vanhemmuustyölle ole tarpeeksi resursseja ja työnjako on epäselvää, jolloin kukaan ei tunnu ottavan vanhempien tukemisesta riittävää kokonaisvastuuta. (Hoikkala & Heinonen 2013.) Erityisesti sijaishuollon aikana tapahtuvan, vanhempien kanssa tehtävän työskentelyn saralla riittää siis parannettavaa.

Sosiaalinen media on nykyisin osa ihmisten elämää sekä vapaa-ajalla että töissä. Tarkastelemani sosiaalisen median eri toimintaympäristöt eroavat toisistaan. Niiden käyttötapa ja käyttäjäkunta ovat erilaisia. Verkossa toimiminen on toimintaympäristöstä

riippumatta itsensä ilmaisemista ja ihmisiä motivoi osallistumaan erilaiset syyt. Verkosta löytyy paljon materiaalia ja tutkijaa sitovat samat metodologiset ja eettiset kysymykset kuin muunkin aineiston käytössä. Verkkomateriaalia käytettäessä tutkijan tulee pohtia sitä, onko julkaistu aineisto tarkoitettu julkiseksi vai ei. Aineisto voi olla julkisesti luettavissa, mutta on vaikea tietää, onko sen kirjoittaja tarkoittanut aineistoa täysin julkiseksi. Useilla keskustelupalstoilla keskusteluihin voi osallistua täysin anonyymisti. Verkkokeskustelut tarjoavat tutkijoille hyvää materiaalia, koska ne heijastelevat ihmisten käsityksiä eri asioista.

Käyttämäni aineiston perusteella tulkitsem, että mitä lähempänä institutionaalista rajaa ollaan, sen kriittisempää kirjoittelu on. Esimerkkinä tästä on se, että lastensuojeluilmoituksiin liittyvät keskustelut olivat pääsääntöisesti kriittisempiä kuin esimerkiksi huostanottoihin liittyvät keskustelut. Tällöin perheet ovat olleet tilanteessa, jossa on tehty ensimmäisiä lastensuojeluasiakkuuteen liittyviä päätöksiä. Tässä hetkessä on puntaroitu kysymystä siitä, tuleeko perheen ja sen jäsenten henkilökohtaisesta elämästä instituution toiminnan kohde vai ei. Samassa yhdessä on mielestäni tärkeä miettiä sitä, miten sosiaalityössä ja lastensuojelussa olevan vallan tulisi näkyä asiakkaille. Valtaa ei tule kieltää tai piilottaa, mutta sen ylikorostamisella on väistämättä haitallisia vaikutuksia asiakassuhteisiin, vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön perheen kanssa. Jatkopohdintaa vaativa kysymys on, voisiko institutionaalisen rajan ja vallan näkyvämmäksi tekeminen vähentää ihmisten negatiivisia kokemuksia?

Lastensuojeluun liittyy paljon mystiikkaa ja epätietoisuutta. Tämä näkyi esimerkiksi kirjauksia, lastensuojelun asiakkuutta ja siihen liittyvää häpeää koskevissa kommentteissa. Tämä on merkittävä asia sen vuoksi, että lastensuojelun maineella on iso merkitys niille ihmisille, jotka lastensuojelua tarvitsevat. Virheellinen tai asenteellinen tieto ei saisi estää ihmisiä hakemasta ja saamasta apua.

Lastensuojelu herättää ihmisissä tunteita ja julkinen keskustelu helposti kuumentaa näitä tunteita lisää, erityisesti silloin, kun tarjolla on paikkansapitämätöntä tietoa. Tämä ei saa kuitenkaan tarkoittaa ihmisten kielteisten ja vaikeiden kokemusten mitätöintiä, vaan niiden kriittistä tarkastelua ja syiden analysointia. Lastensuojelun tulisi instituutiona miettiä ratkaisuja siihen, miten saataisiin lastensuojelua koskeva tieto laajemmin kaikkien ulottuville ja millaista työtä tulisi tehdä myönteisemmän maineen saavuttamiseksi.

Lähteet

- Alhanen, Kai 2014: Vaarantunut suojeluvälitys. Tutkimus lastensuojelujärjestelmän uhkatekijöistä. Juvenes print – Suomen Yliopistopaino oy. Tampere.
- Aula, Pekka & Matikainen, Janne & Villi, Mikko 2008: Verkko yhteiskunnallisena tilana. Teoksessa Aula, Pekka & Matikainen, Janne & Villi, Mikko (toim.): Verkkoviestintäkirja. Palmenia. Helsinki, 9–21.
- Bardy, Marjatta 2013: Lapsuus, aikuisuus ja yhteiskunta. Teoksessa Bardy, Marjatta (toim.): Lastensuojelun ytimissä. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Helsinki, 49–78.
- Bardy, Marjatta & Heino, Tarja 2013: Katsaus lastensuojelun toimintaympäristöihin: paniikista toivoon ja näköalat auki. Teoksessa Bardy, Marjatta (toim.): Lastensuojelun ytimissä. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Helsinki, 13–42.
- Erkkola, Jussi-Pekka 2009: Vuorovaikutteisuus sosiaalisessa mediassa – Sosiaalisen median käsitteanalyysia. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä.
- Forsberg, Hannele 2012: Johdatus kirjan käsitteita maailmaan. Teoksessa Forsberg, Hannele & Autonen-Vaaraniemi, Leena (toim.): Kiistanalainen perhe, moraalinen järjestyminen & sosiaalisuus. Vastapaino. Tampere, 7–21.
- Hakala, Salli & Vesa, Juho 2013: Verkkokeskustelut ja sisällön erittely. Teoksessa Laaksonen, Salla-Maaria & Matikainen, Janne & Tikka, Minttu (toim.): Otteita verkossa. Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät. Vastapaino, Tampere, 216–244.
- Heikkonen, Hanna & Ylönen, Katri 2010: Verkkopalveluiden hyödyntäminen sosiaalialan työssä. Teoksessa Pohjola, Anneli & Kääriäinen, Aino & Kuusisto-Niemi, Sirpa (toim.): Sosiaalisuus, tieto ja teknologia. PS-kustannus, Jyväskylä, 113–130.
- Heino, Tarja 2013: Lastensuojelun tilastot, asiakkaat ja palvelut. Teoksessa Bardy, Marjatta (toim.): Lastensuojelun ytimissä. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Helsinki, 84–107.
- Heinonen, Hanna 2016: Lastensuojelu ja lapsen etu. Teoksessa Törrönen, Maritta; Hänninen, Kaija; Jouttimäki, Päivi; Lehto-Lundén, Tiina; Salovaara, Petra ja Veistilä Minna (toim.): Vastavuoroinen sosiaalisuus. Gaudeamus. Helsinki, 243–260.
- Heinonen, Hanna & Sinko, Päivi 2013: Sosiaalisuusnäkökulmat lastensuojeluprosessia johtamassa. Teoksessa Bardy, Marjatta (toim.): Lastensuojelun ytimissä. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Helsinki, 121–132.
- Kaikko, Kirsi & Friis, Leila 2013: Menetelmät lastensuojelun tukena. Teoksessa Bardy, Marjatta (toim.): Lastensuojelun ytimissä. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Helsinki, 108–120.
- Karvinen-Niinikoski, Synnöve 2009: Postmoderni sosiaalisuus. Teoksessa Mäntysaari, Mikko & Pohjola, Anneli & Pösö, Tarja (toim.): Sosiaalisuus ja teoria. PS-kustannus. Jyväskylä, 131–159.
- Kilpeläinen, Arja & Sankala, Jukka 2010: e-Osaaminen sosiaalisuuden asiantuntijuutta rakentamassa. Teoksessa Pohjola, Anneli & Kääriäinen, Aino & Kuusisto-Niemi, Sirpa (toim.): Sosiaalisuus, tieto ja teknologia. PS-kustannus, Jyväskylä, 271–290.
- Laaksonen, Salla-Maaria & Matikainen, Janne & Tikka, Minttu 2013: Tutkimusotteita verkosta. Teoksessa Laaksonen, Salla-Maaria & Matikainen, Janne & Tikka, Minttu (toim.): Otteita verkossa. Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät. Vastapaino, Tampere, 9–33.
- Laaksonen, Salla-Maaria & Matikainen, Janne 2013: Tutkimuskohteena vuorovaikutus ja keskustelu verkossa. Teoksessa Laaksonen, Salla-Maaria & Matikainen, Janne & Tikka, Minttu (toim.): Otteita verkossa. Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät. Vastapaino, Tampere, 193–215.
- Lapsen oikeuksien sopimus (SopS 59–60/1991)
- Lastensuojelulaki (2007/417)
- Majava, Jere 2008: Kohti sosiaalista verkkoa: Teoksessa Aula, Pekka & Matikainen, Janne & Villi, Mikko (toim.): Verkkoviestintäkirja. Palmenia. Helsinki, 87–97.
- Matikainen, Janne 2008: Sosiaalinen media – millaista sosiaalisuutta? Tiedotustutkimus 2008:4, 24–41.
- Mutka, Ulla 1998: Sosiaalisuuden neljäs käänne. SoPhi, Jyväskylä.
- Pekkarinen, Elina & Heino, Tarja & Pösö, Tarja 2013: Lastensuojelusta tietäminen on moraalinen velvoite. Yhteiskuntapolitiikka 78 (2013:3), 337–342.

Pohjola, Anneli & Kääriäinen, Aino & Kuusisto-Niemi, Sirpa 2010: Sosiaalityön, tiedon ja teknologian kohtaamisia. Teoksessa Pohjola, Anneli & Kääriäinen, Aino & Kuusisto-Niemi, Sirpa (toim.): Sosiaalityö, Tieto ja teknologia. PS-kustannus, Jyväskylä, 9–20.

Puonti, Annamajja 2004: Lastensuojelu ja julkisuus. Teoksessa Puonti, Annamajja & Saarnio, Tuula & Hujala, Anne (toim.): Lastensuojelu tänään. Tammi. Helsinki, 335–345.

Pösö, Tarja 2010: Havaintoja lastensuojelun institutionaalisesta rajasta. *Janus* 18 (4), 324–336.

Seppänen, Janne & Väliverronen, Esa 2013: *Mediayhteiskunta*. Toinen tarkistettu painos. 1. painos 2012. Vastapaino, Tampere.

Strömberg-Jakka, Minna 2010: Sosiaalityötä ja tasa-arvoa sosiaalitoimen verkkoneuvontaan. Teoksessa Pohjola, Anneli & Kääriäinen, Aino & Kuusisto-Niemi, Sirpa (toim.): Sosiaalityö, Tieto ja teknologia. PS-kustannus, Jyväskylä, 131–155.

Sumiala, Johanna & Tikka, Minttu 2013: Verkko mediaetnografian tutkimuskohteena: Tapauksema uutisen etnografia Youtubessa. Teoksessa Laaksonen, Salla-Maaria & Matikainen, Janne & Tikka, Minttu (toim.): *Otteita verkossa*. Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät. Vastapaino, Tampere, 170–192.

Taskinen, Sirpa 2007: Lastensuojelulaki (417/2007) soveltamisopas. Stakes, Helsinki.

Tiitinen, Laura 2008: Sosiaalitoimen viestinnän valot ja varjot. Rakenteellisen hiljaisuuden vaikutuksia sosiaalitoimen ulkoiseen viestintään. Pro gradu -tutkielma. Sosiaalityö Lapin yliopisto, Rovaniemi.

Tiitinen, Laura & Lähteinen, Sanna 2014: Julkisen viestinnän keinoilla toteutetun rakenteellisen sosiaalityön tavoitteet. Teoksessa Pohjola, Anneli & Laitinen, Merja & Seppänen, Marjaana (toim.): *Rakenteellinen sosiaalityö*. Sosiaalityön tutkimuksen vuosikirja. Unipress, 191–212.

Turtiainen, Riikka & Östman, Sari 2013: Verkkotutkimuksen eettiset haasteet: Armi ja anoreksia. Teoksessa Laaksonen, Salla-Maaria & Matikainen, Janne & Tikka, Minttu (toim.): *Otteita verkossa*. Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät. Vastapaino, Tampere, 49–67.

